

protestáns Téka

A Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi
Karának diákújsága

III. évfolyam 2. szám, 2008. március.
Megjelenik évente 8 alkalommal:
*február, március, április, május,
szeptember, október, november, december.*

Felelős kiadó:
Dunamelléki Református Egyházkerület

Felelős szerkesztő:
Dr. Békési Sándor, a KRE-HTK dékánja

A szerkesztőség címe:
1092 Budapest, Ráday utca 28.
Tel/fax: 06/1-218-0266, 06/30-488-8780
e-mail: protestansteka@gmail.com

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság:
Apostagi Zoltán Adorján, Csőke János, Damásdi Luca,
Esztergály Előd Gábor, Gyerkő Imola, Hajdú Éva,
Kókai Géza, Murányi Melinda, Ruzsa-Nagy Zoltán,
Tóth Emese Tünde.

Korrektor:
Damásdi Luca, Dr. Egeresiné Szűrszabó Anikó,
Gyerkő Imola és Tóth Emese Tünde

Főszerkesztő és tördelő:
Esztergály Előd Gábor

Leveleiket, kézírataikat elektronikus és postai úton is
fogadjuk. A kéziratokat nem őrizzük meg és
nem küldjük vissza.

A folyóirat megjelenését és terjedelmét az eladott
példányszámok határozzák meg, ezért minden támo-
gatást hálás szívvel fogadunk a következő számlaszámra:

Dunamelléki Református Egyházkerület
HVB Hungary Bank
10918001-00000014-94920050

ISSN 1788-8778

Nyomás és kötés:
Graphitype Kft., Budapest

Felelős vezető:
Kosz János

A Protestáns Téka ára: 170 Ft

Tartalom

BEVEZETŐ GONDOLATOK	2
NYÍLT LEVÉL <i>Válasz Dr. Békési Sándor „Vigyázó szemetek a Károli Egyetemre vessétek!”* című cikkére</i>	3
ISMÉTLÉS <i>Békési Sándor, Vigyázó szemetek a Károli Egyetemre vessétek</i>	7
PRÉDIKÁCIÓ <i>Balla Péter, Az értelmes élet</i>	8
66-OS ÚT <i>Bölcsföldi András, Bevezető gondolatok</i>	11
<i>Esztergály Előd, A 66-os út</i>	14
<i>Isten útja az emberhez</i>	16
<i>Erdős Virág, Csodák csodája</i>	19
<i>Fabiny Tamás, Zsoltárparafrázisok</i>	20
<i>Fabiny Tamás, Egy-Korintus-tizenhárom</i>	21
<i>Rövid gondolatok, graffitik</i>	23
ÍGY ÍRUNK MI <i>Boza Kristóf, Róma-parti séták 2.</i>	24
FELMÉRÉS <i>A református éneklési szokásainkról készített felmérés kiértékelése</i>	28

ELŐFIZETÉS

Az újság előfizethető személyesen, vagy a
Dunamelléki Református Egyházkerület
számlaszámára befizetett előfizetési díjjal,
jelezve annak jogcímét.

Az újság előfizetésének ára 1 évre
(postaköltséggel): 1300 Ft/8 szám.

Címlapon:
A 66-os út logója

JELEN SZÁMUNKBAN KÖZREMŰKÖDTEK:

*Dr. Balla Péter, a KRE-HTK Újszövetségi
Tanszékének vezető professzora*
Bölcsföldi András, a KRE-HTK spirituálisa
Boza Kristóf, IV. évf., lelkész szak
*Dr. Egeresiné Szűrszabó Anikó, V. évf., lelkész
szak*
Esztergály Előd Gábor, IV. évf., lelkész szak
Kiss Gergely István, III. évf., lelkész szak
Számely Vivien, ELTE szociológus hallgató
Tóth Emese Tünde, III. évf., lelkész szak

„Békesség néktek! Ahogyan engem elküldött az Atya, én is elküldelek titeket.“ Ezt mondván, rájuk lehelte, és így folytatta: „Vegyetek Szentlelket! Akiknek megbocsátjátok a bűneit, azok bocsánatot nyernek, akikéit pedig megtartjátok, azoknak a bűnei megmaradnak.“ (Jn 20,21-23)

JUHÁSZ GYULA

TAVASZVÁRÁS

A déli szélben lehunyom szemem
És gyöngyvirágok szagát érzem.
Az esti égen violás a szín
És kikeletben járnak álmaim.

A hó alól már dobban boldogan
A föld nagy szíve s csöndesen fogad
A csíra, melyből új élet terem
S bimbók bomolnak majd szűz réteken.

Az örök nap még bágyadtan ragyog,
De tavaszosok már a csillagok
S az éjszakában zizzenő neszek,
Egy új világ susogja már: leszek!

A földre fekszem, hallgatom szívét,
Az égre nézek, kémlelem színét,
Ég, föld között angyali üzenet
Hirdeti a jövőendő életet.

Mert boldog íge ez és szent igaz
És örök törvény és áldott vigasz,
Hogy győz az élet, duzzad és dagad
S elönti mind az ócska gátakat!

VÁLASZ

DR. BÉKÉSI SÁNDORNAK (A KRE- HTK DÉKÁNJA), A PROTESTÁNS TÉKA CÍMŰ DIÁKKLAPBAN MEG- JELENT „VIGYÁZÓ SZEMETEK A KÁROLI EGYETEMRE VESSÉTEK!“* CÍMŰ CIKKÉRE

Dr. Bölcskei Gusztáv püspök, a Zsinat lelkészi elnöke 2008. március 5-én személyes beszélgetésen fogadta Dr. Békési Sándor dékán urat, ahol a megjelent cikkel kapcsolatos kérdésekről egyeztettek. A püspök úr felvilágosítást adott azokról az eseményekről, fejleményekről, amelyek ismeretével szerinte a dékán úr nem rendelkezett. A megbeszélésen a két fél megalapodott abban, hogy a Protestáns Téka-ban megjelent írásra a dékán úrral folytatott beszélgetés mellett írásos visszajelzés is érkezik.

Ennek értelmében a Magyarországi Református Egyház Zsinatának Elnöksége¹ mint a Károli Gáspár Református Egyetem fenntartójának képviselője a cikkben megfogalmazott – sok tekintetben információ hiányából fakadó – megalapításokra a következőkben kíván reagálni:

A Károli Gáspár Református Egyetem a Magyarországi Református Egyház kiemelkedő és egyedülálló (missziói) lehetősége a magyar társadalomban végzett bizonyoságtételre és építő szolgálatra. Ebből fakadóan – bár kezdetől fogva számtalan végiggondolatlan, sőt meggondolatlan körülmény között dolgozott és dolgozik az egyetem – egyházunk döntéshozó testületeinek elhatározása, elkötelezettsége mindig is egyértelmű volt a tekintetben, hogy az egyetemnek élnie és dolgoznia kell.

A Károli Gáspár Református Egyetem tulaj-

donképpen megalapítása kezdetétől veszélyes helyzetben van. Kezdetől fogva nincsenek meg az egyetem működéséhez a megfelelő infrastrukturális feltételek, kezdetektől nem beszélhetünk konszenzusokon alapuló szakmai, elvi elképzelésekről, célkitűzésekről az egyetem működését, feladatát illetően. Továbbá kezdetől fogva probléma az egyetem munkájának integrálása a Magyarországi Református Egyház életébe.

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Elnöksége mint a fenntartó képviselője, a 2003-ban kezdődő zsinati ciklusban – túllépve az azt megelőző esztendőket méltatlan és az egyetem helyzetét megoldani nem képes vitákon – céltudatosan és határozottan, az egyetem vezetésének bevonásával, törekedett és törekszik a fent említett problémák megoldására. A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Elnöksége tolmácsolva a döntéshozó testületek véleményét is, nagybecsüléssel tekint az egyetem jelenlegi rektorának, Dr. Szűcs Ferenc professzor úrnak eddigi tevékenységére, amely lehetővé tette azt, hogy meginduljon az egyetem életében, szervezetében a régóta várt konszolidáció, és lehetőség nyíljon arra, hogy végre tartalmi, szakmai kérdésekről is beszélni lehessen.

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Elnöksége mint a fenntartó képviselője az

* A hivatkozott írás a Protestáns Téka 2008/1. számában jelent meg. Jelen írás jobb megértése végett, a 6. oldalon teljes egészében megismételjük Békési Sándor levelét.

elmúlt esztendőkből több módszert próbált alkalmazni annak érdekében, hogy a Károli Gáspár Református Egyetem vezetésével közösen tekintse át az egyetem életének főbb problémáit, s az egyetem vezetésével közösen alakítsa ki az egyetem szakmai munkájának arculatát és jövőjét. Szomorúan kell azt mondanunk, hogy bár tényszerű, hogy az egyetem életében nagyobb, akár a közvélemény figyelmét is felkeltő probléma az elmúlt négy esztendőben nem volt, a Zsinat² Elnöksége mint a fenntartó képviselője minden tartalmi együttműködésre irányuló kezdeményezése valamilyen módon megfeneklett.

A legutóbbi, a cikk által érintett időszak eseményei:

A Zsinat Elnöksége, eleget téve a Zsinati Tanács³ 2007. május 25-én kelt határozatának „a közegyházi intézményekhez kinevezendő fenntartó testületekről“, létrehozta a közegyházi intézmények fenntartó testületeit⁴, így a Károli Gáspár Református Egyetem Fenntartói Testületét is. A testületek létrehozásáról a Zsinat Elnöksége előzetesen egyeztetett a közegyházi intézmények vezetőivel. A Fenntartói Testület a Zsinati Tanács határozatában megfogalmazott feladatokkal és mandátummal megkezdte 2007-ben a működését.

A Magyarországi Református Egyház közegyházi költségvetése összeállítása menetrendje szerint a közegyházi intézmények, így a Károli Gáspár Református Egyetem is, minden esztendő szeptember 30-ig köteles benyújtani előzetes támogatási igényét a Magyarországi Református Egyház Zsinatához. Az igényekről a Zsinat Gazdasági Bizottsága⁵ az Elnökségi Tanáccsal konzultálva minden esztendő decemberére költségvetési javaslatot tesz az MRE Zsinati Tanácsa mint a Magyarországi Református Egyház költségvetésének felelős testülete részére. Így történt ez 2007-ben is. A Károli Gáspár Református Egyetem 2007. szeptember 28-án beadott költségvetésében 219 millió Ft közegyházi támogatást kért. A Gazdasági Bizottság és az Elnökségi Tanács⁶ az egyház anyagi lehetőségeit és az egyház feladatainak, szükségeinek számbavétele után 75 millió Ft keretösszegű támogatást javasolt.

A Magyarországi Református Egyház Zsinati Tanácsa 2007. december 5-én tartott ülésén a Gazdasági Bizottság által tett javaslatot a Károli

Gáspár Református Egyetem vonatkozásában is elfogadta. Ezt követően a közegyházi intézmények, így az egyetem is írásos tájékoztatást kapott a Zsinati Tanács határozatáról, és egyben a kérést is – a Tanács által megszavazott keretösszeggel – egy új költségvetés előkészítésére. A Károli Gáspár Református Egyetem 2008. január 16-án a módosított költségvetését (72 M Ft keretösszegű közegyházi támogatással számolva) benyújtotta a Zsinat Elnökségének.

Az egyetem módosított költségvetését az új rend szerint – mielőtt a Gazdasági Bizottság és az Elnökségi Tanács tárgyalta volna – a megalakult Fenntartói Testület tekintette át, és írásban véleményezte azt. A Fenntartói Testület áttekintve az új költségvetési tervet, azt több ponton megalapozatlannak találta, illetve a költségvetés struktúrájában megtakarítási lehetőségeket vélt felfedezni, és mindezek értelmében „0“ forintos közegyházi pénzügyi támogatást javasolt az egyetem számára. A javaslatot 2008. január 23-án a Zsinat Gazdasági Bizottsága – a többi közegyházi intézmény költségvetésének tárgyalásával egyetemben – megvitatta, és a Fenntartói Testület által megfogalmazott véleményt, javaslatot elfogadta és támogatta. A döntésről 2008. január 25-én (Ikt.sz.: 100084/2/2008.) a zsinati tanácsos írásban tájékoztatta a Károli Gáspár Református Egyetem rektorát, kérve, hogy a bizottság által megfogalmazott javaslat szerint új költségvetést készítsenek immáron „0“ Ft közegyházi pénzügyi támogatással számolva. („Amennyiben a költségvetés átdolgozásához rendelkezésre álló idő – érthetően – túl rövidnek bizonyul, úgy kérem, jelezze azt. A Gazdasági Bizottság javaslata alapján a Zsinat Elnöksége lehetőséget lát arra, hogy az átdolgozott költségvetést a májusi Zsinati Tanács ülésére nyújtsa be az Egyetem. Ebben az esetben a februárban ülésező Zsinati Tanács fogja meghatározni az elfogadott költségvetés nélkül működő intézmény gazdálkodásának lehetőségeit.“)

A Károli Gáspár Református Egyetem rektora 2008. január 29-én megküldte az egyetem módosított költségvetését, amely már a Gazdasági Bizottság által javasolt „0“ Ft-os közegyházi pénzügyi támogatással számol. Az elnökség a költségvetés megküldésével egyidőben egy több oldalas levelet is kapott az egyetem rektorától, amely az elmúlt négy esztendő legrészletesebb, legtöbb számot és indoklást tartalmazó irata. A levél magyarázza a Fenntartói Testület

által tett észrevételeket, illetve kritizálja azokat, és a végén kéri a Zsinati Tanácsot, a Gazdasági Bizottság döntésének felülvizsgálatára, de a költségvetés megküldésével az egyetem vezetése a Gazdasági Bizottság javaslatát elfogadta.

2008. február 6-án került sor a Zsinati Tanács ülésére, amely a közegyházi intézmények költségvetését tárgyalta. Az ülésen a Gazdasági Bizottság képviselője terjesztette elő a közegyházi intézmények költségvetését. A Károli Gáspár Református Egyetem költségvetésének előterjesztésekor – mint minden esetben – a Zsinati Tanács lehetőséget adott hozzászólásokra. A Zsinati Tanács négy tagja mellett a Károli Gáspár Református Egyetem öt tagú, jelen lévő küldöttségének képviselőjében Dr. Szűcs Ferenc rektor úr kapott lehetőséget a hozzászólásra. Mindezeket követően az Elnökség az alábbi határozati javaslatot tette fel szavazásra:

„1.) Az MRE Zsinati Tanácsa a KRE 2008. évi költségvetését „0“ Ft közegyházi pénzügyi támogatással, és a továbbra is díjmentesen adott infrastrukturális támogatással 2.566.641.842 Ft összeggel fogadja el.

2.) A fenntartó kezdeményezi a KRE könyvvizsgáló általi átvilágítását.

Felelős: a Zsinat Elnöksége.

Határidő: 2008. május 15.

3.) A Zsinati Tanács a KRE működésének áttekintésére, a könyvvizsgáló által tapasztalt értékelésére felkéri a Zsinat Elnökségét, az illetékes testületek bevonásával.

Határidő: 2008. június 30.

4.) A KRE finanszírozására 2007. december 6-án elkülönített 72 millió Ft-os pénzkeret a Magyarországi Református Egyház általános tartalékába helyezendő át.

5.) A Zsinati Tanács felkéri az MRE Zsinatát, hogy tekintse át a református felsőoktatás általános helyzetét, és tegyen javaslatot az MRE felsőoktatási intézményeinek általános működésével kapcsolatosan, megvizsgálva az alábbi kérdéseket:

- A teológiai karok, intézmények közötti szervezeti együttműködés lehetséges formái,

- A református tanítóképzés jelenlegi formáinak áttekintése, ha kell hathatós tanulmány készítése a tanítóképzés helyzetéről,

- A református felsőoktatás lehetőségei és átalakításának szükséges lépései az ismert demográfiai folyamatok, a bolognai folyamat, az európai felsőoktatási tér kialakulása és a magyar felsőoktatás átalakítása tükrében.

(Zs.T.-145/2008.)“

A feltett határozati javaslatot a Zsinati Tanács nagy többséggel elfogadta és támogatta.

Mindezek alapján a Magyarországi Református Egyház Zsinatának Elnöksége, mint a fenntartó képviselője értetlenül áll az előtt, hogy a cikk tanúsága szerint a Károli Gáspár Református Egyetem vezető munkatársai nem rendelkeznek megfelelő, hiteles információkkal, és így tévedések áldozataivá válnak, és az ebben a helyzetben nagyon is szükséges összefogás helyett csak növelik a közös gondolkodástól a távolságot. A fent leírtakból egyértelműen kitűnik, hogy a cikk feltételezésével szemben nem belső puccs történt, hanem a fenntartói felelősség komolyan vétele. Az MRE Zsinatának Elnöksége, mint a fenntartó képviselője évek óta hangoztatja, hogy az egyetem életét, jövőjét illetően az utolsó órákban vagyunk, ha és amennyiben az egyetem nem képes és nem hajlandó alkalmazkodni az elmúlt esztendő drasztikus változásaihoz, és ebben az alkalmazkodásban nem fogadja jó néven a fenntartó természetes segítségét, és a fenntartó elvárásait, javaslatait negligálja, akkor éppen azok a lehetőségek és reménysek tűnhetnek el, amelyekről Dékán úr cikke is szól. A cikkben megfogalmazott természetes igény, hogy mindenki nézzon utána a beszerezhető információknak, tájékozódjon, tudakozódjon e döntés okairól, hátteréről a magunk részéről csak üdvözölni tudjuk. Sajnos pont ez a tisztos megközelítés maradt el, és történhetett meg az, hogy egy olyan cikk született, amelyhez ilyen úton kell megadjuk a tájékozódást segítő információkat.

Kommunikációs Szolgálat

Jegyzetek

1. *A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Elnöksége:* Az újabb, hatéves ciklus alakuló ülésén a Zsinat választja meg tagjai közül a lelkeszi és világi elnökét. Az MRE alkotmánya szerint ők képviselik a Magyarországi Református Egyházat kifelé minden más egyházi illetve világi személy felé. A gyakorlatban világi viszonylatban ezt a képviseleti jogot jelenleg a lelkeszi elnök gyakorolja mint Bíróságon bejegyzett képviselő. A képviseleten túl az Elnökség költségvetés keretein belül széleskörű végrehajtási, utalványozási, döntés-előkészítési jogkörrel is rendelkezik.
2. *A Magyarországi Református Egyház Zsinata:* Az Egyház legfőbb törvényhozó és döntéshozó testülete (szerve). Tagjait (összesen száz fő) az egyházközségek presbitériumai választják, illetve hivatalból tagjai az egyházkerület püspökei, főgondnokai (közülük választják az alakuló ülésen a Zsinat lelkeszi és világi elnökét) és ezek helyettesei, valamint néhány egyéb egyházi tisztségviselő. Két fő funkciója van az alkotmány értelmében: törvényhozási és az egyház tanait megállapító funkció, ez utóbbit azonban az elmúlt évtizedekben nem gyakorolja. Széleskörű feladat és hatáskörének részletes meghatározását az egyházalkotmány tartalmazza.
3. *Zsinati Tanács:* A Zsinati Tanácsba a Zsinat alakuló ülésén tagjai közül tíz lelkeszi és tíz világi képviselőt választ az egyházkerületek javaslatai alapján. Elnöksége a Zsinat elnöksége, hivatalból tagjai az egyházkerületek püspökei és főgondnokai, a zsinati tanácsos és jogtanácsos. Feladata az MRE alkotmányában meghatározott, a törvényhozás körébe nem tartozó (ezek az ügyek kizárólagos zsinati hatáskörben vannak) feladatok időközi teljesítése. Ezek közül a legfontosabb a költségvetés és a zárszámadás elfogadása.
4. *A Károli Gáspár Református Egyetem Fenntartói Testülete:* Az Egyház elnökségének javaslatára a Zsinati Tanács döntése alapján az MRE intézménye mellett felállított tanácsadó-véleményező testület, amelynek feladata az intézmény okszerű gazdálkodásának elősegítése a fenntartó érdekeinek figyelembevételével. A fenntartói testület legfőbb feladata, hogy a fenntartó szemszögéből folyamatosan figyelemmel kíséresse az intézmény működését és gazdálkodását. Ezen belül kiemelt feladata az intézmény éves költségvetési tervének, mérlegbeszámolójának tárgyalása, jóváhagyás esetén a zsinati szervezetek elé terjesztése, az intézmény költségvetési teljesítésének folyamatos figyelemmel kísérése, valamint a fenntartó döntését igénylő bármilyen ügy véleményezése.
5. *A Zsinat Gazdasági Bizottsága:* Tagjait a Zsinat választja meg alakuló ülésén a zsinati tagok közül, az egyházkerületek javaslata alapján. Fő feladata a közegyházi költségvetés és a zárszámadás, illetve a gazdasági vonatkozású ügyek megtárgyalása és döntésre történő előkészítése, ezeknek az ügyeknek a Bizottság állásfoglalásával a Zsinati Tanács, illetve egyes esetekben a Zsinat elé terjesztése.
6. *Elnökségi Tanács:* Az egyházkerületek püspökei és főgondnokai alkotják, elnöksége a Zsinat elnöksége. Az MRE egészét érintő ügyek irányítását végzi, azonban döntése – az elnökség egyet nem értése esetén – nem kötelező a zsinati elnökségre, csak akkor, ha a tanács legalább öt tagjának indítványára rendkívüli ülésre összehívott Zsinati Tanács azt megerősíti.

* Békési Sándor *Vigyázó szemetek a Károli Egyetemre vessétek!* című nyílt levelének megismételt változata.

Két hónapja veszélyben van a Károli Gáspár Református Egyetem léte azáltal, hogy fenntartója, a Magyarországi Református Egyház felelősséggel felruházott elnöksége megvonta anyagi támogatását az intézménytől.

Az eljárás körülményei tisztázatlanok. 2007 decemberében a Zsinat még határozott az Egyetem támogatásáról, majd néhány nappal később a Zsinat elnökségének néhány tagja egy általa kinevezett Gazdasági Tanács hatáskörébe adta át az Egyetem ügyét, mely kérdéses jogosítványú Tanács a Zsinat által megírt összeget bizonyos gazdasági ésszerűség hiányára hivatkozva visszavonta.

Ezek a pusztán tények, melyeknek hátteréről valójában nem sokat lehet tudni. A fenntartót képviselő új Tanács hivatalnokának hivatalos, belső direktívája még érthetlenebbé teszi a fejleményeket. Ráadásul hallgatás övezi a történeteket az érintettek körében is. Mintha nem egyetemről, hanem egy kis trafik bérbeadásáról lenne szó.

A hallgatás nem használná a következtetések és a tanulságok levonásának sem. Ezért a Károli Egyetem egyik dékánjaként, aki az intézmény születése óta a református egyetem szerény eszközökkel rendelkező híve, az események óta gondolkodom a történet okán és célján. Ebből töprengésemben arra a következtetésre jutottam többedmagammal, hogy bármilyen jó szándék feltételezése mellett is a fenntartó ettől a pillanattól kezdve felelős kötelessége – a fenntartás terhe – alól vonja ki magát, annak ellenére, hogy erre a Magyarországi Református Egyház nem hatalmazta fel. Természetesen a jelenlegi állapotnak többféle olvasata lehet, de egyértelmű, nyílt és őszinte beszéd hiányában a történetek üzenete a következő értelmezésekre adhat okot:

1) A fenntartó 0 forint „támogatásával” akarata ellenére is szerencsétlen jelzést adott a jelenlegi kormányzat felé a hallgatók utáni normatív támogatás megvonására, s ezzel együtt a Károli Egyetem ellehetetlenítésére. Hiszen jogosan vetődhet fel a kérdés: Minek támogasson az állam olyan intézményt, amelyet saját fenntartója sem támogat? A taktikai hiba természetesen még nem feltételezi a stratégiai szándékot.

2) A decemberben meghozott zsinati döntésnek ilyenén gyors felülrása – egy ilyen horderejű ügyben illetéktelen csoport részéről – felvetné egy belső puccs megtörténtének lehetőségét, ha rosszsziszemű lennék ebben az ügyben. Azonban e gondolatától távol állva, arra a következtetésre jutottam, hogy a költségvetés gazdaságtechnikai megjobbítására hozták létre az ominózus tanácsot, s ezért joggal bízhatom a fenntartó és Egyeteme közötti intenzív és jobbító párbeszéd megindulásában és a költségvetés támogatói oldalról történő mielőbbi kiigazításában.

3) Az a közel 2, 5 milliárd forint, amely az adófizetők 2007-es 1%-os felajánlásából került a Református Egyház költségvetésébe, és ebből a Károli Egyetemnek juttatott 0 forint közötti különbség már nem is mennyiségi, sokkal inkább minőségi és erkölcsi kérdéseket vet fel. Nevezetesen, velem együtt több ezer más adózó állampolgár joggal kérdezhet rá, hogy a Református Egyház részére általunk felajánlott összeg mennyiben került jó sáfárok kezére akkor, amikor ebből a pénzből Egyházunknak – Európában egyedülálló – református egyeteme nem kap semmit? A kételkedést nem tisztességes megelőlegezni, mindenesetre a fenntartó részéről a Károli Egyetem méltányos támogatása lehet csak minden kétségnél cáfolata.

5) A támogatás negligálásának magyarázata nagyon lehangoló következtetéshez vezet: a fenntartó az Egyetem terheket érzi, és nincsen szüksége rá. Miután ennek

szerencsétlen és akaratlan üzenetét a fent említett néhány tagú csoport vetíti intézkedésével az egyházi és a világi társadalom elé, a szerencsétlenségben résznit megnyugtató, hogy nem a Magyarországi Református Egyház egészéről és áldozatos tagjainak elképzeléséről van szó.

6) Még ha ideig-óráig is tart, a támogatás elmaradásának végső üzenete a református társadalom számára letagadhatatlanul felháborító és egyben szegény. Jó érzésű, tisztességes és logikusan gondolkodó embernek ez a helyzet érthetetlen, s nagy keserűséget okoz saját egyházi közösségén belül éppúgy, mint tágabban, az egységes nemzeti kultúra épülésének vonatkozásában is. A fenntartó képviselőinek ebből feltétlenül okulnia kell.

A Hittudományi Kar dékánjaként, mint a Károli Egyetem utóbbi három évének közvetlen tanúja, egyet állíthatok: a sok gazdasági, bürokratikus és oktatásszervezést érintő próbatétel ellenére egyetemünket dr. Szűcs Ferenc rektor valamennyi oktató és kutató meglepődésével példamutató humanitással és – teológus lévén – divinitással irányítja úgy, hogy sem anyagilag, sem szellemileg, sem pedig lelkiület tekintve nem kellett soha szegyenekznünk. Sőt, költségvetése a szerény támogatások ellenére is mindig egyensúlyban volt, sok más egyetemmel ellentétben. Ez biztosságot adott ahhoz, hogy sajátos karakterünket építhessük, természetesen mindig a fejlesztések és az álmok megvalósulásának reményében. Kis egyetemről van szó, amelynek családias természetét valamennyi kar munkájának javára tudja fordítani.

A Károli Gáspár Református Egyetem éppen református hagyományaira épülve, ugyanakkor a szellemtudományokat korszerűen művelve lett egy új hungarikummá, több szakjában, mint például a pszichológia, országunk első képzési helyévé. A Károli a magyar református értelmiség kinevelésének legfőbb műhelye, a kutatók és oktatók tudományos szemléletének megfelelő laboratóriuma, amelyben a jövő szellemtudományának új kitérési módjai rejlenek. Többször írtam már arról, hogy minden esély megvan a Károli Egyetem kulcsszerepét illetően a jövő szellemtudományának megújításában is, ha a humanista és reformátori tradícióból eredő holisztikus szemlélettel szoros kapcsolatot épít ki a különböző tudományágak között (Egyetemes kérdés; Sodalitas I-II. Reformátusok Lapja, 2006. 30. és 2007. 5-6.). Nemcsak tanári állományában és műhelyeiben, intézményeiben, kapcsolatrendszerében van fejlődő stádiumban, hanem az országos igény is igen megnőtt a felvételiző diákok részéről.

Olyan nemzeti értékről van szó tehát, amelynek hozzá méltó sáfárok viselhetik gondját. Ezért nagyon fontos a Magyarországi Református Egyház valamennyi gyülekezetétől és tagjától az a jogos kiállás, hogy szüntelenül rákérdezzen, utánaérteszen saját egyetemének fenntartására, gondviselésére, és megfelelő közjogi úton ellenőrizze is azt. Nyilvánvaló lett mára az, hogy a református egyház Károli Egyeteme csak akkor marad fenn, ha minden egyes református ember, presbiter, lelkipásztor, diakónus, tanár; minden egyes gyülekezet, a legkisebbektől a legnagyobbakig tudatosítja magában: Bethlen Gábor álma, egy Európában egyedülálló egyetem van a kezében. Olyan intézmény, amely a mai ádáz és igaztalan versenyben gyermekeinek, unokáinak és az eljövendő nemzedéknek talán az egyetlen kitérési pontja lehet a műveltséghez és a társadalmi fejlődéshez.

Dr. Békési Sándor
a KRE-HTK dékánja

BALLA PÉTER

AZ ÉRTELMES ÉLET*

„Akkor Péter odament hozzá, és ezt kérdezte tőle: »Uram, hányszor vétkezhet ellenem az én atyám-fia úgy, hogy én megbocsássak neki? Még hétszer is?«

Jézus így válaszolt: »Nem azt mondom neked, hogy hétszer, hanem még hetvenszer hétszer is. Ezért hasonló a mennyek országa egy királyhoz, aki számadást akart tartani szolgálóival. Amikor hozzákezdett, vittek eléje egy szolgát, aki tízezer talentummal volt adósa. Mivel nem volt miből fizetnie, megparancsolta az úr, hogy adják el őt és feleségét, gyermekeit és mindenét, amije van, és fizessen. **A szolga erre leborult előtte, és így esedezett: Légy türelemmel hozzám, és mindent megfizetek neked. Az úr pedig megszánta a szolgát, elbocsátotta, és elengedte az adósságát.** Amikor azonban eltávozott az a szolga, összetalálkozott egyik szolgatársával, aki száz dénárral tartozott neki. Megragadta, fojtogatni kezdte, és ezt mondta neki: Fizesd meg, amivel tartozol! Szolgatársa ekkor leborult előtte, és így kérlette: Légy türelemmel hozzám, és mindent megfizetek neked. De az nem engedett, hanem elmenve börtönbe vettette őt, amíg meg nem fizeti tartozását. Amikor szolgatársai látták, hogy mi történt, nagyon felháborodtak. Elmentek, és jelentették uruknak mindazt, ami történt. Akkor magához hívatta őt ura, és így szólt hozzá: Gonosz szolga, elengedtem minden tartozásodat, mivel könyörögtél nekem. Nem kellett volna-e neked is megkönyörölnöd szolgatársadon, amint én is megkönyörültem rajtad? Ekkor haragra lobbant ura, és átadta őt a hóhéroknak, amíg meg nem fizeti neki az egész tartozást. Így tesz majd az én mennyei Atyám is veletek, ha szívetekből meg nem bocsátotok, mindenkinek az ő atyjafiának.« (Lekció: Mt 18,21-35; textus: 26-27. v.)

Bibliavasárnap van – mikor a mai szolgálatra készülésem során először megnéztem, hogy mi a mai szakaszunk a Kalauzban, arra gondoltam, hogy ez a történet a megbocsátásról szól, és ez csak egy része a Biblia fontos üzeneteinek. Mivel azonban ez is lényeges, központi üzenet, ezen textus mellett maradtam. Nagyon örülök, hogy Isten Lelke nem engedett tovább keresni, mert a készülésem során arra jutottam, hogy ez a bibliai szakasz sem csak a megbocsátásról szól, hanem az embernek Istennel való kapcsolatáról, az embernek önmagához való viszonyáról, és arról, hogy az embertársaira, a körülötte levő világra hogyan tekint az ember. Most már úgy látom, hogy ez a csak Máté evangélistánál szereplő szakasz is kicsiben felmutatja az egészet – a legfontosabb dolgokról tanít, és egyszerű összefoglalása a Biblia lényegi üzeneteinek, ezért kiváló textus Bibliavasárnapra.

Előljáróban még annyit szeretnék elmondani, hogy Jézus itt is az ő kedves műfajában, példázatban beszél, és ezért itt azt kell meghallanunk, amit Istenről és emberről el akar mondani, de nem szabad például minden egyes elemét csak a szó szerinti szintjén megértenünk. A példázatbeli mérték, tízezer talentum, szinte elképzelhetetlenül nagy érték, – itt nem a mennyiség

pontos adatát kell számolgatnunk, hanem azt kell látnunk, hogy reménytelenül nagy adósságot enged el a példázatbeli király. Ez a király a példázat végén a „hóhéroknak“, a testet nyomorogató embereknek adja át a megbocsátani nem tudó szolgát – ez a kép azonban nyilván nem a Mennyei Atya erőszakosságát akarja kifejezni, hanem a megbocsátani nem-tudás súlyos voltára, következményére hívja fel a figyelmet. Így hát most erre az útra hívom a Testvéreket: vizsgáljuk meg e történet fényében életünk legnagyobb kérdéseit: mi az élet értelme, milyen kapcsolatom legyen Istennel, önmagammal, embertársaimmal ahhoz, hogy boldog, békeségrelt életet élhessek!

1.

Először azt tanulom meg ebből a történetből, hogy számadásra kész életet kell élnem.

Testvéreim, a mai embervilágban – és a Szentírás alapján mondhatom, hogy az első ember bűnesete óta minden kor embervilágában – az a szemlélet lett úrrá, hogy csak a magunk bezárt élete, az „evilági“ élet létezik. Nem számolunk egy felettünk lévő teremtő Úrral, nem úgy nézünk az életünkre, hogy azt Istentől kaptuk. Az ember csak a maga által uralt világot ismeri

* Az igehirdetés az órbottyáni teológusnap alkalmával hangzott el, 2008. március 2-án.

el, és abban akar élni. Mai jézusi példázatunk azt üzeni, hogy bármikor odaállíthat maga elé a Teremtőm, és számadást tarthat velem. Ne értünk félre, ezt nem fenyegetően vagy félelmet keltően mondja Jézus. A 25. fejezetben olvasunk a talentumok példázatáról, ezzel a maival annak is sok közös üzenete van. Ott részletesen láthatjuk, ami itt kimondatlanul is feltételezendő, hogy először az első szolga is egy nagy-nagy értéket kapott az ő királyi urától. Isten először ad, és csak az ő adományozó volta alapján tart velünk számadást.

Pál apostol így fogalmaz: mid van, amit ne úgy kaptál volna? Néha jó megállni egy-egy csendes percre – akár egy-egy estén, vagy legalább életünk egy-egy ünnepi alkalmával vagy fordulópontján, és elgondolnunk, hogy kinek köszönhetjük az életünket. Megteremtett és megtartott életünket. Nemrég egy ifjúsági körben szolgáltam, és az egyik résztvevő elmondta, hogy az odavezető úton csak kicsivel menekültek meg egy oszlopnak ütközéstől – és a 18 éves fiatal megrendülten mondta, hogy ő most már tudja, hogy Isten kegyelméből van élete. Az, hogy van kétkezi munkára lehetőségünk, hogy gondolkodhatunk, tanulhatunk – mind, mind ajándék, kegyelem, áldás. Őrbottyánban, az otthon közelében ez különösen is nagy hálával kell eltöltsön bennünket.

Nem lehet boldog az, aki mindezt magától értetődőnek veszi! Nem lesz boldog az, aki a maga tehetsége, ügyessége, okossága gyümölcsének tartja azt, amit elért az életben. Amink van, nem önmagában nyeri el az értelmét, hanem attól, aki azt adta: Teremtő Urunktól.

Ma igénk szerint számadásra kész életet kell élnünk. Olyan életet, mely tudja, hogy mindent ajándékba kapott, felelős forgolódásra kapott, és nem öncélra, hanem hasznos művelésre kapott. Mi az élet értelme ezek szerint? Az élet értelme: belátni, hogy teremtett lények vagyunk, akik a teremtőnkkel való kapcsolatban kell éljük az életünket. Ő gondoskodik rólunk, de nekünk is kell számolnunk Vele. Ez a „Vele-számolás“ természetesen az Ő jelenlétének boldog átélését, a helyzetemmel való megelégedést is jelenti. Akinek nincs teremtője, annak soha nem lesz elég a földi javakból, nem lesz meg az az érzése, hogy a „helyemen vagyok“. Teremtőmmel való kapcsolatomban van értelme a jelenemnek, éppen annak a helynek, ahol élem az életem. A számadásra készen-létel tehát nem félelmet szül, hanem maga a belső békesség, a helyes

önértelmezés forrása. Nem vagyok magamban, nem csak ez a bezárt világ létezik – Teremtőmmel való kapcsolatban élhetem az életet: számadásra kész életet kell élnem!

2.

Másodszor azt is üzeni Jézus e példázattal, hogy kegyelmet nyert életet kell élnem!

A történetben a legnagyobb ókori mérték, a talentum szerepel – ami több mint 30 kilogramm aranyra felel meg, valamint az a szám, mely a legnagyobb olyan görög szám, amit egy szóval ki tudtak fejezni: tízezer (a költői nyelvben mi is átvettük ezt a szót, ez a „miriád“). Tehát a legnagyobb érték a legnagyobb számmal itt nyilván jelképes értelmű. Ma sokmilliárdos nagyságrendet jelentene, tehát a hétköznapi ember szemében érthetetlenül nagy összeget. Nem az összeg számít, hanem az, hogy mindnyájan ilyen helyzetben vagyunk Isten előtt: csak kegyelemből élhetünk. A Testvérek talán már hallották, amit diákjaink mind megtanulnak a Teológián, hogy a Miatyánkban is tulajdonképpen olyan görög szavakkal szerepel a megbocsátás, mintha azt mondanánk: „Urunk, engedd el a mi adósságainkat, amint mi is elengedjük a nekünk tartozóknak.“ Ez az előző üzenetből érthető: Isten a maga számára teremtett bennünket, tehát arra, hogy mindenünkkel Őt dicsőítsük, tiszteljük és szeressük. Bármikor, amikor nem szeretem Őt teljes szívemből, vagy nem egyedül neki adom a dicsőséget, akkor adóssává válok, „tartozom Neki“ a szeretettel és az Őt-dicsőítéssel. A Biblia szerint a bűn éppen ez: mikor nem Istennek adom azt a tiszteletet, ami csak Neki jár. Pál apostol a Római levél elején ír arról, hogy az ember felcserélte a teremtője tiszteletét a teremtmények tiszteletével – ez az ősbűn, és minden más konkrét bűnös tett ebből következik.

De látjátok, e példázatbeli első szolgának is nehezebbé esett ezt elismerni. Megpróbált haldékokat kérni, ahogy textusunkban kétszer is hallottuk felolvasva: „A szolga erre leborult előtte, és így esedezett: Légy türelemmel hozzám, és mindent megfizetek neked“ (26. v.). Egyes magyarázók felvetik azt a lehetőséget, hogy talán egy nagy tartomány pénzügyi vezetője egy következő év bevételeiből megpróbálhatta volna törleszteni ezt a hatalmas adósságot – én azonban úgy látom, hogy Jézus itt arra utal, hogy mi mindnyájan menekülni akarunk a számadás elől. A példázatban ki is mondja: „mivel nem volt miből fizetnie“ (25. v.). Itt most nem lényeges, hogy ez hogyan fordul

hatott elő. Hová lett a sok milliárd (pedig mennyire mai kérdésként lehetne ezt is feltenni...)? Jézus mindjárt azzal folytatja, hogy a király a reménytelen helyzetben levőnek nem haladékot ad, hanem teljesen elengedi a tartozását. Itt Jézus egy olyan igét használ, „megszánta“ („irgalomra indult“), amit egyébként az Újszövetségben csak magáról Jézusról olvasunk, illetve olyan példázatbeli szereplőkről, akik Istenre utalnak a példázatban. Ilyen módon fordul elő az irgalmas samaritánusról és a tékozló fiú atyjáról is, aki nyilván a mennyei Atyát jelenti ott is. Tehát ez az irgalom csak Isten és csak az Ő Fia, Jézus tulajdonsága: a teljes, feltétel nélküli kegyelem, ez a teljes „adósság-elengedés“.

Mi, az Újszövetség egészének ismerői tudjuk, hogy aki ezt a példázatot elmondta, ő maga fizette meg ezt a nagy adósságot helyettünk, saját életének feláldozásával. Bőjtben vagyunk, haladunk a Nagyhét, s benne Nagypéntek felé – gondoljunk mindig erre e bőjtben is, hogy Jézus „fizette értünk az árt“. Csak a kegyelmet nyert élet boldog, kiegyensúlyozott, megbékélt élet. Testvérek, valaki egyszer azt mondta, hogy csak a halálos ítélet alatt levő ember tudja igazán, hogy mit jelent ez a szó: kegyelem – mikor meghallja, hogy megkegyelmeztek neki. De mi is élhetünk ezzel a hállával: Isten megbocsátotta, mikor nem tudtam Őt teljes szívvel szeretni. Az életem egésze az Ő kegyelmes kezében van. Micsoda felszabadultság, micsoda öröm jellemezheti így az életünket. Kegyelmet nyert életet élhetek!

3.

Ez következménnyel is jár: nekem is tudnom kell irgalmat gyakorolnom, tudnom kell másoknak elengedni, megbocsátani.

Jézus példázata világosan jelzi, hogy itt az első szolga – még ha esetleg egy kiemelt, magas rangú tisztségviselő is – az Urához képest szintén csak szolga, és a többiek a szolgatársai. Ez a szó, hogy szolgatárs, kétszer is szerepel a szövegben. Egyrészt az, akinek mindent elengedett a király, kimenvén találkozik egy szolgatársával, másrészt, mikor vele kegyetlenkedni kezd, felháborodnak ezen a többi szolgatársai. Aki számadásra kész, aki kegyelmet nyert, az tudja, hogy nem helyezheti magát a többi ember fölé. Mi itt a földön egymás szolgatársai vagyunk, mennyei Urunk színe előtt élve az életünket. A példázatbeli első szolga nem így látta az életét, hanem óriási aránytévésben élt. Ő felette látta magát a többi embernek. A mi

nyelvünkben erre használjuk a „kiskirály“ kifejezést. Csak az gondolja magát kiskirálynak, aki nem a Királyok Királya és Uraknak Ura előtt éli az életét. Így azonban nem lehet helyes kapcsolatban lenni embertársainkkal sem. A példázat itt egy teljesen „normális“ számot említ: száz dénárt, azaz kb. éppen száz napi munkának a bérét. Száz napi munkával ledolgozható adósságot sem tudott azonban az első szolga elengedni. Ő csak maga körül forgott – és a közmondássá váló kifejezéssel élve: nem ismert sem Istent, sem embert. Testvéreim, ez a kettő együtt szokott járni. Aki maga fölött nem ismeri el Teremtő Urát, aki nem tartja talán egy óráig sem a fejében azt, hogy neki elengedték az adósságát, az nem tud emberséges lenni, nem tud irgalmat gyakorolni.

Igen, ennyire a lét legfontosabb kérdéseit érintő példázat ez! Azt tanítja, hogy csak az lesz boldog, aki tud másnak is örömet okozni. Csak az lesz kibékülve embertársaival, aki nem csak azt nézi, hogy másoktól mit kaphat, hanem azt, hogy mit adhat másoknak, miben segíthet.

Az irgalmat gyakorló élet a boldog élet!

Kedves Testvérek! Ez a történet első rendben valóban a megbocsátásról szól. Péter apostol a maga korában már szokatlanul nagy számot mondott. Akkoriban közmondásosan háromszor illett megbocsátani. Péter apostol felajánlja, hogy hét-szer is hajlandó. Jézus emlékeztet Lámek bosszújára, aki hetvenhétszeres bosszút akart állni azon, aki őt megbántotta (1Móz 4,24). Itt sem a számok a fontosak – hetvenhét vagy hetvenszer hét is azt üzeni: mindig! A kegyelemből élő ember, akinek „minden tartozását“ elengedte Isten (32. v!), az nem fogyhat ki a mások iránti könyörületből, irgalomból. Igen, erről, a bocsánatról is szól ez történet, de ezen a központi gondolaton keresztül az élet legnagyobb kérdéseiről szól. Ki a boldog? Az, aki csak magának él, aki nem számol Istennel, akit nem érdekelnek embertársai? Vagy az, aki a maga helyén látja az életét Isten teremtményeként, aki igyekszik őt szeretni teljes szívéből, és felebarátját is úgy, mint magát? Igénk ma arra tanít, hogy az utóbbi. Ezt csak a hit ragadhatja meg. A világ nem ezt sugallja! Jézus azonban ezt tanítja. Kinek hiszünk? Jézus szerint boldog az, aki számadásra kész életet él, aki kegyelemből él, és aki irgalom gyakorlására kész életet él. – Az Úr megszán, elbocsát, és Fia kereszthalála érdeméért elengedi minden adósságunkat. Így érdemes élni!

Ámen!

2008, A BIBLIA ÉVE

66-OS ÚT

Interaktív
vándorkiállítás a
BIBLIÁRÓL
és üzenetéről

A korábbi évek vállalkozásaihoz hasonlóan interaktív kiállítás keretében szeretnénk hozzájárulni a Biblia Éve rendezvényeihez. A rendezvény házigazdája a Dunamelléki Egyházkerület, s én az ő alkalmazásukban munkálkodom, s egyesítem a KRE-HTK teológus hallgatókat, a Ráday kollégiumban lakó nem teológus és máshol tanuló egyetemista fiatalokat, ifjúsági tagokat a közös munkára.

A kiállításunknak hármass célközönsége van. Elsősorban a gyülekezeti élet periferiáján lévőket (nem a napi bibliaolvasókat, templomba járókat) szólítja meg, hanem azokat, akik az egyházhoz lazább szálakkal kötődnek. Másrészt a kívülállókat, különböző világi programokon lévőket, a teljesen idegeneket szólíthatja meg, ezen belül különös hangsúllyal az egyetemista fiatalokat (ezért is a furcsa, nem közvetlenül utaló cím). Harmadrészt használható református gimnáziumokban is, olyan fiatalok között, akiknek ismeretanyaguk már van a Szentírásról, de nem élő, nem élményszerű számukra a hit.

A KIÁLLÍTÁSRÓL

A kiállítás három nagy részből áll. Az *első* egy informatív rész (**Isten útja az emberhez**), mely magáról a Bibliáról ad információkat (felépítése, keletkezése, könyvei), ezt is kreatív formában tervezzük (plakátok, kis rendezhető könyvtár, eredeti nyelvek megjelenítése stb.).

A *második* rész (**Az ember útja Istenhez**) a Biblia jelentőségéről, helyéről szól, melyben nagy szerepet játszanak a különböző művészeti ágak (grafika, festészet, szobrászat, fotó stb.).

A *harmadik* részben pedig (**Körforgalom**) különböző játékok, ötletek alapján lehet elmélyedni a Biblia könyveiben és üzenetében. A tervek szerint lesz egy, a reformáció korát idéző nyomdagép is, melyen bibliai lapokat, egy-egy igét vagy a látogatók saját nevük monogramját nyomtathatják ki.

A program „kölsönözhető“, s a Biblia Éve során el lehet kérni az ország bármely pontjára. Egy gyülekezetben, iskolában, intézményben, nagyobb rendezvényeken sátorban is megvalósítható. Ezen kívül országos programokhoz is csatlakozhat, mint: REND, Búvészetek Völ-

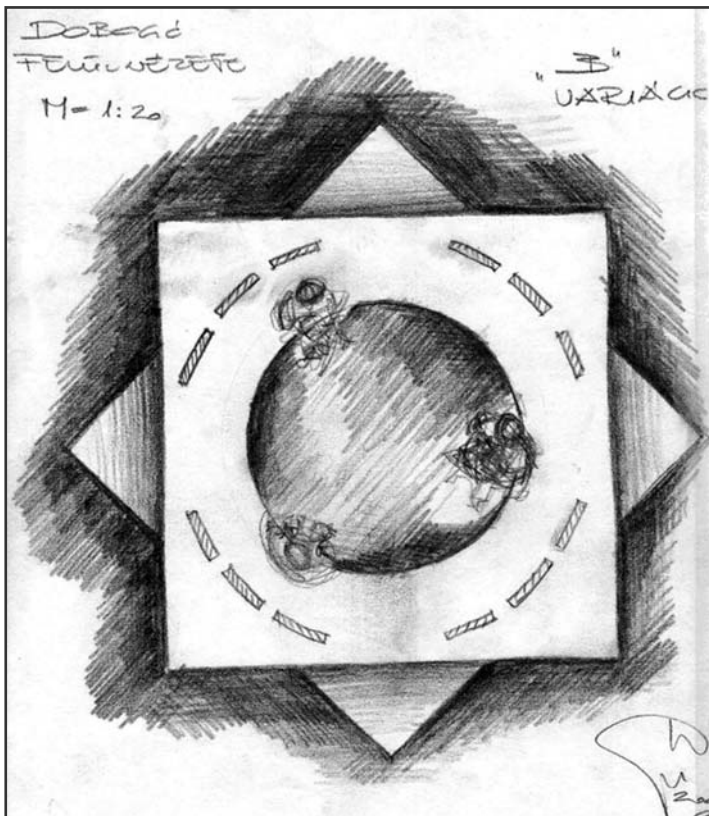
gye, országos táborok, gimnáziumi csendesnapok, gyülekezetek éves programjai. Eddig számos helyre elkérték, pl. Debrecen, REND, Búvészetek Völgye, Szélrózsa, Kecskemét, Budapest, Szeged.

A rendezvény célja kettős: informatív – megemlékezve a Biblia jelentőségéről a Biblia évében, másrészt missziói: a Biblia és üzenetének közel hozása, megszerettetése az emberekkel. Fő üzenetünket a Jn 20,31 fogalmazza meg: „*Ezek pedig azért írtattak meg, hogy higgyétek: Jézus a Krisztus, az Isten Fia, és e hitben életetek legyen az ő nevében.*“

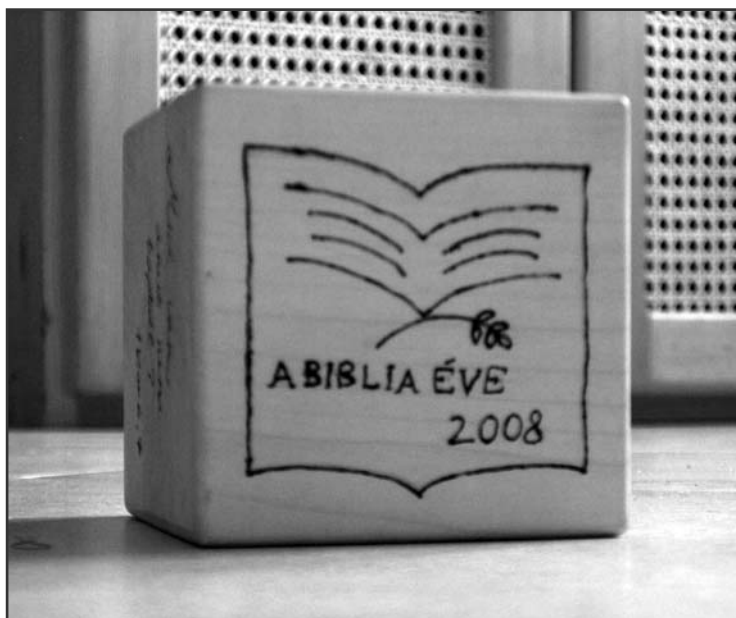
A 66-os úton című programunk megvalósítását az MRE Zsinati Irodája és a Dunamelléki Egyházkerület támogatja.

A kiállítás budapesti teológusok és más egyetemisták ötleteiből, segítségével és munkájával valósul meg. A kb. 18-20 fős stáb már több ülést, megbeszélést tartott és folyamatosan munkálkodik. A kiállítás pénzügyi és kapcsolattartási felelőse Bölcsföldi András, a KRE HTK spirituális (spiritualisth@freemail.hu).

Bölcsföldi András



A kiállítás tervezett középpontja



Bűnbeesés



Farizeusok és írástudók

ESZTERGÁLY ELŐD
A 66-OS ÚT

– Beszélgetés Bölcsföldi András spirituálissal, a kiállítás szervezőjével –

Honnan a kiállítás ötlete?

Ez talán egyértelmű, ha a Biblia Évére gondolunk. Szeretnénk valamivel hozzájárulni az idei rendezvényekhez, s ezt találtuk alkalmasnak.

Honnan a talányos cím?

Tavaly a Művészetek Völgyében beszélgettünk arról, hogy idén mit is csinálnánk, s a Biblia mint téma már adott volt, s ott hangzott el először, hogy olyat válasszunk, amely nem sablonos, s nem utal közvetlenül a Szentíráásra. Így lett „A 66-os úton“, a „66-os út“ a cím. Hagytunk jó hosszú időt arra, hogy esetleg találjunk jobb címet, de nem találtunk.

Mi annak szerepe, hogy a címben nincs a Biblia szó, noha a kiállítás arról szól?

Ezt a kiállítást elsősorban olyanoknak szervezzük, akik az egyházon kívül vannak, érdeklődők, keresők. Esetleg egy gyülekezet periferiáján vannak. A címben az érdeklődés felkeltése mellett az is cél, hogy hamar ráirányítsuk a figyelmet arra, hogy a Biblia 66 könyvből áll, mondhatni 66 íráson keresztül kereshetjük Istent. Az is jó, hogy még egyházi embereknek sem esik le, hogy miről van szó, itt teológustól püspökig van már tapasztalatunk.

Hogyan épül föl a kiállítás?

Három részből áll. A központja egy csillag, amiből körforgalom-szerűen utak indulnak ki. Ez egy kis dobogót tartalmaz, melyen fotelok lesznek, kis asztalka és a Biblia. Itt lehet olvasni is. Mondhatni ez a közepe, lényege, szíve a kiállításnak. Azt is szeretnénk, hogy erre jussanak el az emberek, eljussanak a Szentíráshoz, azon keresztül találkozzanak Istennel. A központi csillagon kívül még két nagyobb rész lesz. Az egyik

irányban az „Isten útja az emberhez“ részben a Biblia előállításának nyolc fázisa látható, tapasztalható, járható végig. A másik felében egy művészeti labirintus keretében pedig az „Ember útja Istenhez“ megjelenítése látható. Itt „mini kiállításokat“ láthatunk 7-8 művészeti ágból, melyek az Istenkereső emberről szólnak. Ezen kívül még néhány olyan pont is lesz, ahol hallgatható és látható anyagok lesznek, szintén a Biblia tárgyköréből. Például zsoltároknak különböző feldolgozásai. *(A következő oldalakon további részletek olvashatóak ezekről, valamint a képanyagot is a kiállítások anyagaiból válogattuk – a szerk.)*

A Biblia előállításának milyen fázisai lesznek megjelenítve és milyen eszközökkel?

Minden poént nem szeretnék lelőni, de egy-kettőt szívesen említek. Az elsőben ugye Isten szólítja meg az embert. Itt egy eredeti telefonfülke szerepel, amelynek kagylójából az embert megszólító igék hallhatók. Az összegyűjtésnél, a kanonizálásnál kis, fából elkészített könyveket kell sorba rakni a Szentírás sorrendje szerint. A nyomtatásnál lesz egy kis nyomda, ahol ígéket lehet nyomtatni. Mindenhez hozzá lehet nyúlni, meg lehet nézni, legtöbbször kis feladatot is el kell végezni.

Honnan támadt ez a sok ötlet?

Voltak meglévő ötletek, melyeket különböző útjainkon, múzeumokban láttunk, s vannak saját gondolataink, meglátásaink is. Egyik őszi teológusnapon voltunk a nürnbergi bibliamúzeumban, onnan is sok ötletet merítettünk.

Ki segítségével valósul meg a kiállítás?

Elsősorban teológus hallgatók vannak a stában. De az eddigi tapasztalataink szerint nagyon jól működnek együtt teológusok és mások, így

ismét vegyes a csapat, vannak még más egyetemről valók és ifisek is. Összesen kb. 15-20-an vagyunk. Van egy jó mesterünk, Gueth Sanyi, aki a famunkák nagy részét végzi, a budaörsi ifi tagja. Idén bevontunk egy belső építésszt, Horváth Gyulát is, aki a teret rendezi be, Füle Tamás pedig a hangzó és képanyag elkészítésében segít.

Merre kapott meghívást a kiállítás?

Szerte az országban megnyílik majd a kiállítás. Az első Debrecenben lesz az egyetem nagyalujában, nagyon szép helyen. Aztán lesz Kecskeméten, Budapesten több helyen, a dunántúliak REND találkozóján, a Református Zenei Fesztiválon, a Múzeumok éjszakáján. Aztán a Szélerőzsa találkozón Kőszegen, és természetesen a Művészetek (idén Bűvészetek) völgyében, majd ősszel ismét Budapesten (Gazdagréten) és Szegeden. Ezek, amikről tudunk, de várható, hogy még más helyre is meghívják bennünket.

A hallottakból úgy tűnik, hogy ez költséges kiállítás lesz. Ki finanszírozza a programot?

A Zsinattól kaptunk egy nagyobb összeget, és az egyházkerületünk is segíti a kiállítást, melynek nagyobb része meg is marad, tehát a megvásárolt technikai eszközök, az elkészített játékok később is hozzáférhetőek lesznek.

Térjünk vissza a kiállítás lényegéhez: Mit jelent az hogy, elsősorban nem gyülekezeti tagoknak készül? Valami extra megközelítésre, esetleg bibliakritikára kell gondolnunk?

Egyáltalán nem. Van, aki óvatosan meg is kérdezte: ugye nem kritizáljuk a Bibliát? Ilyen nem fordult meg bennünk, de a megközelítés nem hagyományos. Ez alatt azt kell érteni, hogy pl. a művészek saját útjaikról, küzdelmeikről fogalmaznak meg képeket, ami nem biztos, hogy azt a harmóniát tükrözi, amit mi a gyülekezetben látunk vagy elvárunk. Az irodalmi idézetek pedig az utóbbi évtizedek és kortárs irodalmi látásmódot tükrözik. Mellőzzük a hagyományos (egyéb-ként nagyon jó) klasszikus megközelítéseket,

verseket, sablonokat. Ebben is kifejezzük, hogy a ma emberét szólítjuk meg, mai eszközökkel.

Hallhatnánk példát erre?

Például összegyűjtöttünk olyan rockzenei számokat, amelyek bibliai témákat dolgoznak fel. Csak magyar nyelvűeket, és amelyek kifejezetten bibliai történeten alapulnak. Például az Omega együttesnek a Tékozló fiúk című száma ilyen. Használjuk a Jézus Krisztus Szupersztár című kultuszszámba menő rockoperát, nemcsak azért, mert egy nemzedék nőtt fel hangjai mellett, hanem azért, mert egy korszak Istenképétkeresését tükrözi. S nekünk most a megközelítés a fontos, hogy akkor miért így látták, miért így fogták fel a hitet. De lesz majd egy graffiti fal is, ahova fel lehet írni saját véleményünket is. És még sok más is.

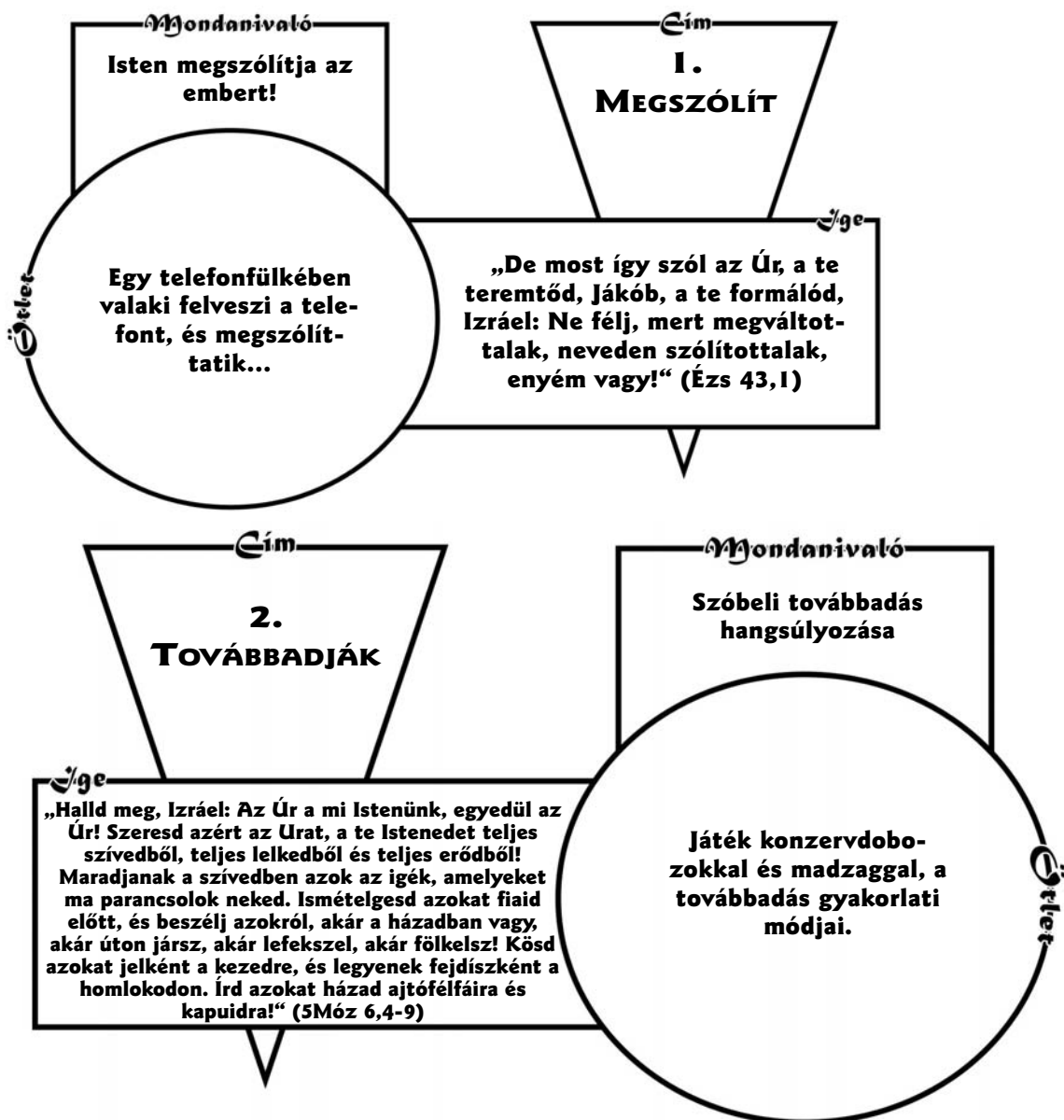
Milyen alkotások lesznek láthatóak?

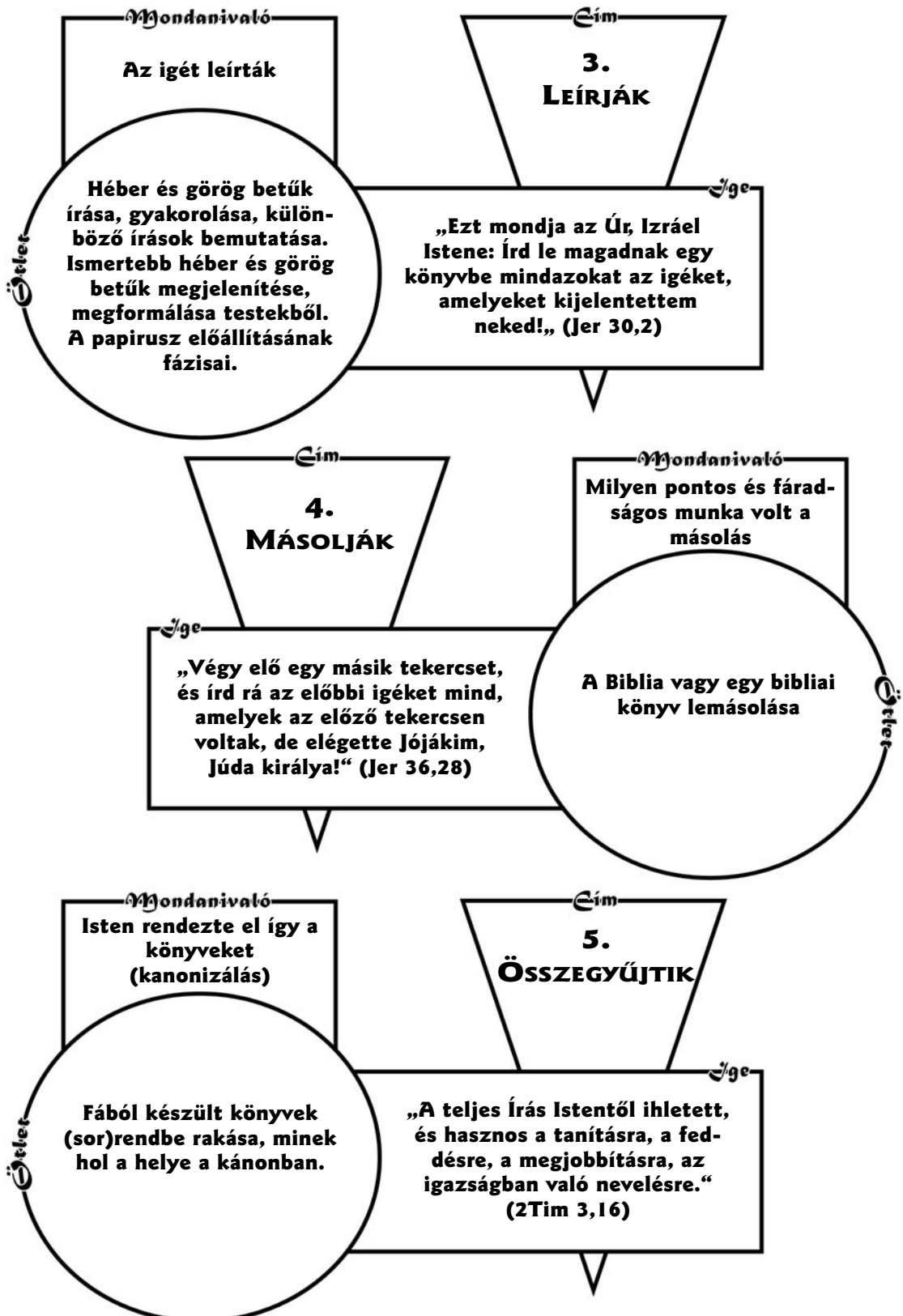
Egyrészt van egy törzsanyagunk, melyet viszünk, másrészt a helyiek is hozzátehetik a magukét. Felkérik művészeket, akik a kiállítás ideje alatt kölcsönzik a képeiket. Lesznek bibliai témájú gyermekrajzok, és sérült gyermekek alkotásai. Láthatók lesznek Szemerei Gábor fa kispasztikái, Szabó Eszter teremtés-grafikái, Demjén Anna önportréi (fotó), Kerpel Péter alkotásai, és számos irodalmi idézet, zenei csemege is várja a látogatókat.

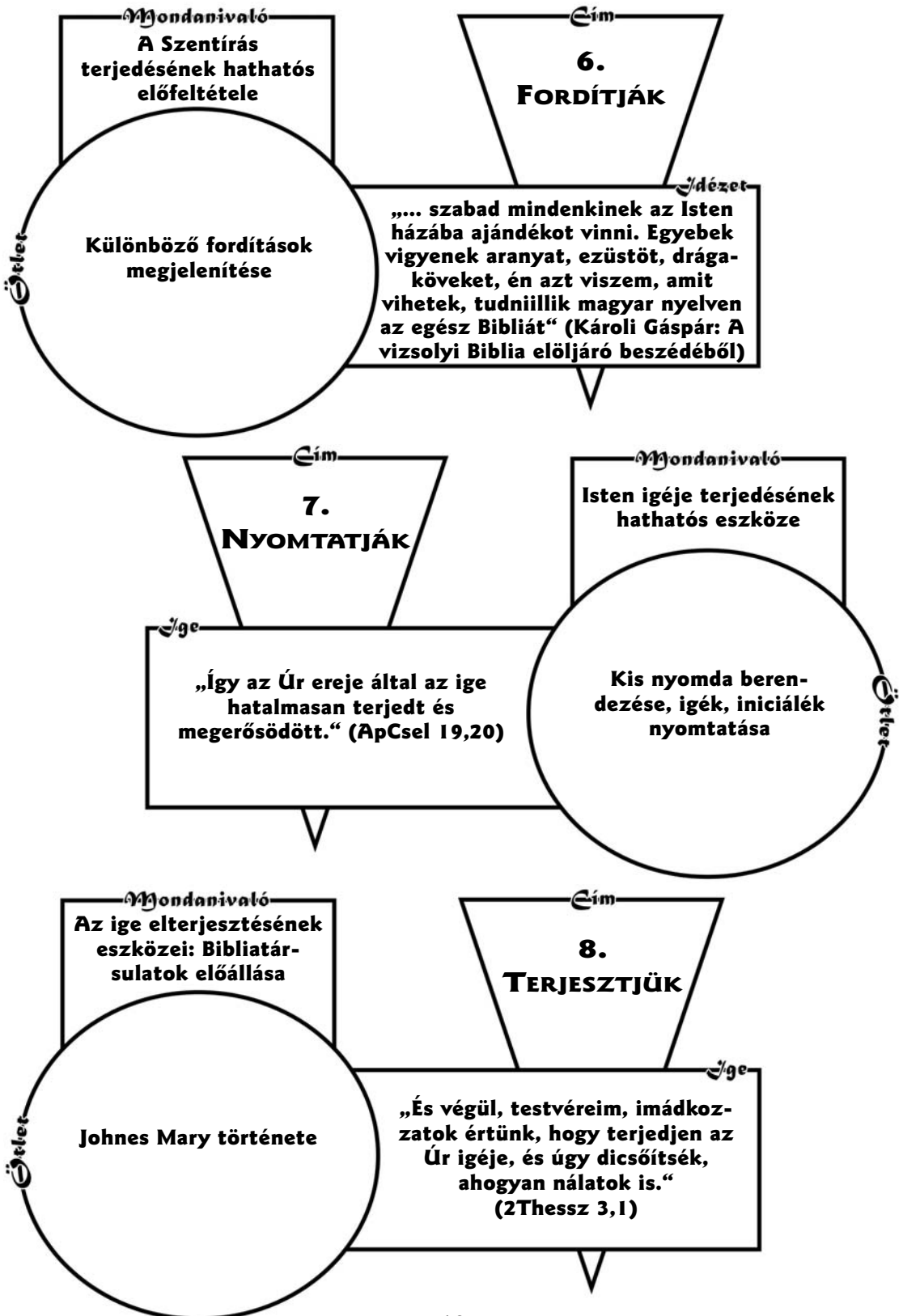
Összefoglalásul: mi a fő célja a kiállításnak?

Nagyon szeretem a Bibliát, fontosnak tartom a lényegét, irodalmi vonatkozását, nem kis fáradtsággal csináljuk ezt a kiállítást, de még ezek mellett is félek, hogy a Biblia Éve csak a Írásig, a „papíros pápáig“ vezet el sokakat. Pedig az lenne jó, ha Istent ismernék fel/meg az emberek, ha addig jutnának el. Választott igénk is ez: „Ezek pedig azért írtattak meg, hogy higgyétek: Jézus a Krisztus, az Isten Fia, és e hitben életetek legyen az ő nevében“ (Jn 20,31). Szeretnénk, ha sokan eljutnának eddig a felismerésig és valóságig, és életük, új életük lenne. Ezért is imádkozunk, hogy a kiállítás erre vezessen el sokakat.

ISTEN ÚTJA AZ EMBERHEZ







ERDŐS VIRÁG
CSODÁK CSODÁJA

Avagy hogyan legyünk sikeresek,
 ha már egyszer mindenáron azok akarunk lenni

Madonna, a világszerte híres énekesnő egy nap, mikorra már teljesen kifogyott a különféle jobbnál jobb ötleteiből, fejébe vette, hogy szül egy gyereket. Mivel azonban tökéletesen tisztában volt a férfiak kiállhatatlan természetével, és tudta, hogy a későbbi bonyodalmak elkerülése végett legjobban teszi, ha semmi szín alatt sem kooperál velük, ezért úgy határozott, hogy a dolgot minden külső közreműködés nélkül megoldja maga. Így is tett, minek következtében szokatlan vállalkozásának sikerét teljes mértékben a saját számlájára könyvelhette el. Bevételei minden tekintetben megsokszorozódtak, ami azért nem csekélység, úgyhogy nyugodtan megengedhette magának, hogy kényelmesen hátradőljön a székében. Ha Madonna példáján felbuzdulva magad is kisebb-nagyobb sikerek után áhítazol, akkor még véletlenül se téveszd szem elől, hogy az élet nem más, mint egy különös, de mégoly veszélyes kaland, sőt, mi több, időnként már majdnem egészen olyan, mint a golf vagy a rulett vagy a tviszt és még akkor jó sokáig lehetne sorolni.

Mr. McDonald nem volt mogorva ember, de valahogy mégse szerette senki. Egyszer aztán úgy határozott, hogy megduplázza jövedelmét. Egyik nap, amint családja dél-kaliforniai ültvényén kapálta a répát, egész véletlenül tanúja volt annak, hogy egyik munkatársa és egyben legkedvesebb unokaöccse egészséges és tápláló ebéd helyett mindössze két szelet ócska alabamai kétszersültet rágcsál. Mr. McDonald persze nyomban megkérdezte rokonát, hogy mégis mi a csudát csinál, mire az válasz helyett szomorúan széttárta karjait, ezáltal is jelezve, hogy mást nemigen tehet. Mr. McDonald ekkor ahelyett, hogy faképnél hagyta volna szegény sorsú munkatársát, és mondjuk beugrott volna egy bokorba, hogy még csak ne is lássa, ehelyett inkább a homlokára csapott, és villámgyorsan megalapította a róla elnevezett világhírű gyorsétteremláncot, ahol ráadásul nem csupán vacak ötezer ember, de népek egész milliói lakhatnak jól kedvükre nap nap után. Ami nem kevés, főként ha meggondoljuk, hogy néha milyen kis dolgokból lesznek a nagy dolgok.

Próbáld meg te



A bánat rabja

ZSOLTÁRPARAFRÁZISOK

(Forrás: Fabiny Tamás, Ajtórésnyi zsoltár)

I. ZSOLTÁR

Boldog ember az, aki nem válik zsarnokok talpnyalójává,
 aki nem vesz részt korrupcióban és panamában,
 aki nem kohol koncepciópereket,
 nem is nyújt segítséget azokhoz,
 hanem az Úrhoz menekül,
 egyedül tőle vár segítséget.
 Olyan lesz, mint a folyóvíz mellé ültetett fa,
 amely idejében megtermi gyümölcsét,
 és nem hervad el lombja.

Nem így járnak a bűnösök:
 a kisztílú spiclik és a hivatásos besúgók,
 a gerinctelenek és a köpönyegforgatók:
 ők olyanná lesznek, mint a polyva,
 amelyet szétszór a szél.

Mert ismeri az Úr az egyenes ember útját,
 a kétszínű ember útja pedig a semmibe vész.

150. ZSOLTÁR

Dicsérjétek az Urat!
 Dicsérjétek, Istent a templomban,
 dicsérjétek a széles mezőn.
 Dicsérjétek hatalmas tetteiért,
 dicsérjétek nagyságához méltóan.
 Dicsérjétek kürtzengéssel,
 dicsérjétek akusztikus- és basszusgitárral.
 Dicsérjétek dobbal és szintetizátorral,
 dicsérjétek táncos liturgiával.
 Dicsérjétek zongorával és szájharmonikával,
 orgonával, fuvolával, furulyával és csellóval.

Dicsérjétek Bach h-moll miséjével és gitárszóval!
 Dicsérjétek szilágysági népzenevel és Pendereckivel!
 Dicsérjétek pentaton dallammal és kantátákkal.

Fejkendős nénik, öltönyös urak,
 gyári melósok és farmeros fiatalok:
 dicsérjétek az Urat.
 Minden ember dicsérje az Urat!

E G Y

- K O R I N T U S

- T I Z E N H Á R O M

Ha olyan kiváló szónok vagyok is,
mint Kossuth Lajos,
vagy Martin Luther Kinggel együtt hirde-
tem, hogy
„van egy álmom“,
de szeretet nincs bennem,
olyanná lettem, mint egy leomlott temp-
lomtorony
megrepedt harangja.

Ha futurológusként, a
jövő mérnökeként
vagy csalhatatlan közvélemény-
kutatóként
előre látom is a jövőt,
szeretet pedig nincs bennem,
olyan vagyok, mint egy összelapított üres
kólás doboz,
amelyet unottan rúgnak tovább a
kamaszok.

Ha akkora hitem van is, mint Assisi
Ferencnek,
Luther Mártonnak
és egy dunántúli parasztasszonynak
együttvéve,
de szeretet nincs bennem,
olyanná lettem, mint a szél által
cibált ördögszekér.

Ha önfeláldozóan támogatok
is alapítványokat,
vagy tizedet adok is minden jövedelmemből,
szeretet pedig nincs bennem,
olyanná lettem, mint aki követ ad kenyér
helyett
és skorpiót hal helyett.

Ha két végén égetem is a
gyertyát,
hajnaltól késő estig robotolok,
éveken át nem megyek szabadságra,
ám szeretet nincs bennem,
olyan lennék, mint egy üresbelű
hagyma.

Ha naponta végigjárom a
damaszkuszi utat,
rongyosra olvasom bibliámat,
ha halálomra bizakodó hittel tekintek,
úrvacsorával vagy a betegek szentségével
megerősítve készülök elmenni,
de szeretet nincs bennem,
semmi hasznom abból.

A szeretet jelentéktelen, mint amikor valaki számárháton vonul be a városba.

A szeretet neveltség tárgya, mint amikor valakinek kezébe nádszálát, fejére tövisszörüt adnak.

A szeretet balek, mint amikor valaki kínzóíért imádkozik.

A szeretet esendő, mint amikor valaki azt mondja: „szomjúhozom“.

A szeretet nem fúj egy követ a bennfentesekkel, nem kacsint össze a hatalommal, nem bizonygatja önmaga fontosságát, nem örül pártok és politikusok acsarkodásának, de együtt örül az asszonnyal, aki megtalálja elgurult drahmáját.

A szeretet játékos, mint amikor valaki tanítványai előtt megy Galileába.

A szeretet meglepő, mint amikor valaki szelíden megszólít egy gyászoló asszonyt a hajnali kertben.

Nem örül a doppinggal elért világcúcsnak, de együtt örül a fogyatékos kisfiúval, aki szája szélén csorgó nyállal, nagy erőfeszítésekkel társának tudja dobni a labdát.

A szeretet soha el nem múlik.

Nem örül az ügyeskedéssel szerzett vagyonnak, de együtt örül a mezők és az ég madaraival.

Legyenek bár istentiszteletek, véget fognak érni.
Legyenek bár egyházak, meg fognak szűnni.
Legyen bár ökumenikus mozgalom, el fog töröltetni.

Nem veszi el szavatosságát, nem évil el, nem kerül ad acta, nem lesz unalmas, mint a tegnapi újság.

Mert még nem találtuk meg a rák és az AIDS ellenszerét, nem értjük távoli földrészek lakóinak nyelvét, nem fogjuk fel más civilizációk felénk sugárzott jeleit.

Ám egykor majd egyetlen asztalt ülünk mindnyájan körül, és Ő lesz majd minden mindenkiben.
Mert a szeretet nélküli kötelességtudat: kedvetlen.
A szeretet nélküli felelősség: figyelmetlen.
A szeretet nélküli igazság: kemény.
A szeretet nélküli okosság: gőgös.
A szeretet nélküli barátságosság: hűvös.
A szeretet nélküli rend: kicsinyes.
A szeretet nélküli hatalom: kíméletlen.
A szeretet nélküli birtoklás: fősvény.
A szeretet nélküli adakozás: képmutató.
A szeretet nélküli vallásosság: bigott.
A szeretet nélküli hit: vakbuzgó.
A szeretet nélküli remény: fanatikus.
A szeretet nélküli élet: értelmetlen.

Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, e három. Ezek közül pedig legnagyobb: Jézus.

ÖRKÉNY ISTVÁN
KERESD A HIBÁT!

A babiloni fogsággravitel után Jekoniás nemzé Saláthielt;
Saláthiel nemzé Zorobábelt;
Zorobábel nemzé Abiudot; Abiud nemzé Elákimot; Elákim nemzé Azort;
Azor nemzé Sákodot; Sákod nemzé Akimot; Akim nemzé Eliudot;
Eliud nemzé Elázárt; Elázár nemzé Piszkos Fredet a kapitányt, Piszkos
Fred nemzé Matthánt; Matthán nemzé Jákobot;
Jákob nemzé Józsefet, és aztán nem volt több hiba.

A dogmatizált isten szóval változatlanul nem tudok mit kezdeni. Csak az üresen maradt helyével; ami mintha zsúfoltabb lényeggel és tartalommal volna tele, mint amit a megnevezés, utalás és ráfogás valaha is begyűjthet. A Jézus-alak – nekem – ebben a kimetszett, üresen maradt térben a leghitelesebben bízható magárahagyottság. A Lehetőség legrejtélyesebb, emberi kihívása.

Mészöly Miklós: Biblia – bibliák (A pille magánya)

GRAFFITIK

**Nem az tesz gazdaggá, ami a mienk, hanem
aminek örülni tudunk.**

(Ismeretlen)

Hiszünk a halál előtti életben.

(A Christian Aid segélyszervezet szlogenje)

**Az aranyhalak körbe-körbe úsetak az akváriumban. Az
egyik kihívóan megjegyezte, hogy ateista lett.**

**„Jó-jó” – gúnyolódott a másik. – „Akkor magyarázd
meg, ki eszeéli a vizet ebben az edényben.”**

(Walter Cronkite amerikai tévés személyiség)

**Abból tudhatod meg, hogy a gyermekek kezdenek felnőni,
hogy elkezdnek olyant kérdezni, amire van válasz.**

(Jonh J. Plomp amerikai író)

„Isten halott.” – Nietzsche. „Nietzsche halott.” – Isten

BOZA KRISTÓF
**RÓMA-PARTI
SÉTÁK**

2. rész

Második sétámon kénytelen leszek használni a tömegközlekedést, mert olyan helyek vizitációjára támadt kedvem, amelyek Róma periferiáján, illetve környékén találhatóak, de azokat már gyalogszerrel járom végig.

Először is, az ókori város másik pontjához kell eljutnom, amit a 30-as expressz busszal tehetek meg. Az „expressz” titulust persze nem érdemli meg a busz, t.i. háromnegyed óra alatt értem el sétám első állomását, a Piramide-ot, ami egyébiránt negyed óra lenne. Hogy kijussak a Via Appia Anticához, ahhoz még fel kell szállnom egy buszra, de az itteni buszjáratok sűrűségét jellemzi, hogy addig még meg tudok nézni egyet s mást (igen, alul lehet műlni a BKV-t). Most az ókori Róma déli határánál vagyunk, ahol az Ostiába vezető út halad. Itt található az Ostiai Kapu vagy Szent Pál Kapu (Porta Ostiense, Porta San Paolo). Valószínűleg az Ostiába vezető úton temethették el Pál apostolt (ahol most a Falakon kívüli Szent Pál Bazilika található, Róma második legnagyobb



bazilikája), akiről a kapu a nevét kapta. Amikor Aurelianus császár kiszélesítette Róma védelmi falait, akkor építette a kaput, amit később Belisáriusz bizánci vezér az 530-as években két toronnyal megtoldott (ugyanis ekkor Róma bizánci befolyás alatt állott). 549-ben pedig az osztrógót csapatok itt vonultak be a városba, hogy felprédálják. Ma kiállítás tekinthető meg a bástyában az ókori Ostiáról, ami Rómának volt a kikötővárosa.

Beleépült a falba Caius Cestius néptribunus és praetor piramisa (hisz így jóval gazdaságosabb és gyorsabb volt az építkezés), ami nem sokkal a kapu mellett található. Ebben az időben több helyütt emeltek piramisokat a birodalomban (Falcon – Franciaország), és Rómában sem Cestiusé volt az egyetlen piramis, sőt nagyobb is volt nála, valahol az Angyalvár és a Vatikán között állhatott, de a 16. században elpusztult. A megmaradt piramisnak az alapjai 29,5 méter



hosszúak, magassága 36,4 méter (határozzuk meg a felszínét és térfogatát! A megfejtéseket várom a bozakrisi@gmail.com e-mail címre, a helyes beküldők között egy konzerv hamisítatlan olasz paradicsomszószt sorsolok ki. Beküldési határidő: márc. 31.), amely traventin-kő alapon fehér carrarai márványból készült, az építése 330 napig tartott és Kr. e. 12-ben lett kész. VII. Sándor pápa restauráltatta 1656 és 1663 között. Mivel nem ismerték az eredeti bejáratát a sírnak, ezért újat vágtak bele. A belső sírkamrában falfestmények találhatóak, és minden bizonnyal bronzszobrok és oszlopok álltak a piramis előtt. A középkorban feledésbe merült az épület története, Petrarcatól tudjuk, hogy volt olyan hiedelem, ami Remus sírjának gondolta Cestius piramisát, míg a másik piramist Romulusénak. Ma már a Világörökség része az építmény.

A piramis lábánál és a fal mögött van Róma protestáns temetője (Cimitero acattolico). A mediterrán ciprusfákkal körülvett, rendezett temető nagyon méltóságteljes hangulatot áraszt. 1738 óta temetkeznek ide főleg angol és német protestánsok. Most már találhatóak benne ortodox és izraelita parcellák is. Itt van eltemetve Goethe Julius nevű fia, valamint Shelley és Keats angol költők is. Keats sírjának felirata: „Itt

nyugszik az, aki a nevét a vízre írta“ (Here lies one whose name was writ in water.). Ugyancsak itt pihen Antonio Gramsci filozófus-író, az Olasz Kommunista Párt egyik alapítója. Olaszországi ismerőseimtől tudom, hogy van magyar halott is a temetőben, de eddig még nem találtam meg a sírját.

Ennyi idő elég is volt ahhoz, hogy a 769-es busz álmosan elinduljon, és elvigyen engem a via Appia Anticához. A Szent Sebestyén kapun (az aurelianusai falak legnagyobb kapuja, amit régen Porta appianak hívtak) kimenve kezdődik „az Appia út, amelyet a hosszú utak királynőjének neveznek“ (Appia longarum teritur regina viarum), ahogy Publius Papinius Statius római epikus költő írja. Az utat Appius Claudius Caecus kezdte építeni (ötöle származik a mondás: Ki-ki a maga szerencséjének kovácsa – Suae quiusque fortunae faber est) Kr. e. 312-ben. Egy évszázad leforgása alatt az út elérte az olasz csizma sarkát, egészen Capuán keresztül Brundisiumig. Hamar megtanulták a rómaiak, hogy az utánpótlási vonalak biztosításának módja az útépités. Ez volt a fő utánpótlási vonala a dél felé haladó római seregeknek, amit gyakran használtak a köztársaság déli háborúiban. Ezen



az úton haladt végig Sulla diktátor és Augustus császár temetési menete, valamint ezen az úton feszítettek keresztre szép sorjában hat-ezer lázadót, akik a Spartacus-felkelés aktív részesei voltak. Fontos megjegyezni, hogy a fogoly Pál apostolt is ezen az úton vezették Rómába. A Nyugat Római Birodalom bukása után az út szinte teljesen elvesztette jelentőségét, VI. Pius pápa rendelte el a felújítását, és avval párhuzamosan kezdték el építeni a via Appia Nuovát 1784-ben. Sok helyütt még most is az eredeti bazaltburkolaton lehet lépkedni, mely úgy volt megépítve, hogy az út két oldala lejtsen, hogy az esővíz az árokba csurogjon bele, és ott legyen elvezetve. Sajnos, sokat és sokan használják gépjárművel is az utat (hiába van megtiltva), és a keréknyomok alaposan meglátszódnak az úton.

A Szent Sebestyén kaputól kb. 800 méterre található a Domine Quo Vadis templom. Péter cselekedetei apokrif iratból tudjuk, hogy a Nero-féle keresztényüldözés elől menekülő Péter apostolnak megjelent Krisztus, aki a város felé haladt. Péter kérdezte: Uram, hová mész? (Domine, quo



vadis?) Jézus ezt válaszolta: Rómába megyek, hogy ismét megfeszítsenek (Eo Romam iterum crucifigi). Ekkor Péter megértette, hogy neki is vissza kell menni, hogy mártír lehessen. A terület egyébként a 9. sz.-ban vált a keresztények számára is szentté, amikor templomot építettek ide, addig a hazatérés helye volt (Campus Rediculi), ahol a távoli veszélyes helyekről visszaérkezett utazók hálát adtak az isteneknek. A jelenlegi templom 1637-ből való.



A via Appiát két oldalról főként mauzóleumok, kripták, kolumbáriumok szegélyezték, valamint katakombák bonyolult rendszere. Mivel a város falain belül nem lehetett temetkezni, ezért a legfontosabb út mellé

helyeztek a halottakat. az út ókori hangulata egész jól megmaradt, hisz ide nem tette be a lábat a civilizáció, a romokon kívül az úttól távolabb egy-két ház található, illetve a hamisítatlan római táj.

Először Caecilia Metella római nemesasszony mauzóleumát pillanthatjuk meg, akinek a férje és apja kő-társaságkori hadvezérek voltak, de Caeciliáról nem tudunk semmit. Byron is elmereng Caecilia életútja felett a Childe Haroldban. VII. Bonifác pápa 1302-ben a sírt a családjának adta, akik beépítették azt a Via appiát elzáró

erődítményükbe a mellette található gótikus San Nicolxa templommal együtt, ahonnan ellenőrzésük alá vonták az út forgalmát, és vámot is szedhettek. A síremléket V. Sixtus pápa (1585-1590) fosztotta meg márványburkolatától. Egyébként Capo di Bovénak (ökörféj) is nevezik az épületet, a sír frízén megmaradt ökörféjek miatt. Továbbhaladva az úton sok borostyánnal benőtt mauzóleum-romot láthatunk, fürdőt és ókori villaromot, majd egy „hősi domborművet“, amin csak egy köpenyt viselő római férfit lát-



hatunk. Nem sokkal ezután az út másik oldalán Seneca-síremlék romjai állnak, a moralistát Nero császár kényszerítette öngyilkosságra. Nem sokkal Seneca mauzóleumdarabkái után egy 1. századi felszabadított rabszolga, Igazságos Sixtus Pompeus családi sírboltját láthatjuk, ahol egy felirat versbe szedi az apa fájdalmát, mert gyerekeit fiatalon kellett elvesztenie. Még számos síremlék maradt fenn romjaiban, amiknek tulajdonosai jórészt ismeretlenek, Orbán pápa (222-230) sírját viszont nem lehetett beazonosítani,

mert annyira igénybe vette az erózió. Az úton menve még sok érdekes maradványt lehet látni, de innen vissza is kell ám érnem, úgyhogy egy kereszteződést keresve megpróbálok eljutni Róma egy külvárosába, hogy onnan hazavigyen egy busz.

Aki nem hiszi, járjon Szanyi Ferenc IV. évf. theol. hallgató után, aki elkísért a via Appiára, és igazol engem mindenben.



A REFORMÁTUS ÉNEKLÉSI SZOKÁSAINKRÓL KÉSZÍTETT FELMÉRÉS ÉRTÉKELÉSE

A Protestáns Téka szerkesztőbizottsága 2007. tavaszán elkészített egy kérdőívet (megjelent a Protestáns Téka 2007/4. számában), amellyel felmérést kívánt készíteni a református éneklési szokásainkról, különösképpen a legtöbb gyülekezetben ma is használt, 1948-ban kiadott, úgynevezett „fekete“ énekeskönyvről. A célunk az volt, hogy felmérjük napjaink gyakorlatát, és megismerjük híveink tapasztalatát, és az így összegyűjtött információval további kutatásokat, részletesebb elemzéseket generáljunk református éneklési hagyományaink megőrzése és jobbítása érdekében. Mint ahogy a kérdőív megírásakor is már jeleztük, nem hivatalos megbízás vagy felkérés alapján dolgoztunk, hanem a teológus hallgatók önálló kezdeményezéséről van szó.

A közel 800 kérdőívből, amit eljuttattunk a gyülekezetekhez, 2007 decemberéig pontosan 217 érkezett vissza kitöltve, amit ezúton is köszönünk Testvéreinknek. Már ebből az adatból is jól érzékelhető, hogy a 25%-os „részvétel“ kiemelkedőnek mondható, tehát nem dolgoztunk hiába, és az is látszik, hogy ez a téma érdekli a református híveket.

Köszönjük türelmüket, hiszen a kérdések feldolgozása kicsit elhúzódott. Mivel a szerkesztőbizottságunk – kiegészülve Számely Vivien végzős szociológus hallgatóval és Kiss Gergely teológus társunkkal, a Cédrus zenekar volt vezetőjével –, úgymond laikusnak számít, a kérdések feldolgozásánál nem kívánunk részletes elemzést végezni (csupán a gyakorisági mutatókat közöljük), arra inkább a szakértőket és a kutatókat buzdítjuk, vagy azokat a teológusokat, akik szakdolgozatukat vagy doktori disszertációjukat írják ebben a témában. Természetesen valamennyi kérdőívet kutatás céljából a rendelkezésükre bocsátjuk.

A magunk részéről csupán azokat a személyes

tapasztalatainkból adódó gondolatokat írjuk le a kérdésekhez, amelyek a statisztikai szám adatok tükrében egyértelműek.

Természetesen, mint minden felmérés esetében, itt is közölhetnénk adatfelvételi hibákra vonatkozó arányokat/adatokat, amelyek a hibásan kitöltött vagy az üresen hagyott kérdésekből erednek, azonban úgy ítéltük meg, hogy ezek nem torzítják az eredményt, ezért mi a jelen értékelésnél nem számolunk vele.

A hiteles értékelés végett szükséges elmondani, hogy ez nem reprezentatív felmérés. A kitűzött céljainkból fakadóan sem életkorhoz, sem területi vagy földrajzi elhelyezkedéshez nem kötöttük a célcsoportot. Egy olyan átfogó véleményre voltunk kíváncsiak, amely kivetíthető az összreformátusságra. Mindemellett figyelembe kell venni, hogy a célcsoportot mégis behatárolta a Téka olvasótábor, valamint a terjesztésben résztvevő személyek lehetőségei.

Vannak olyan kérdések, amelyek akarva-akaratlanul is, de nyitva maradtak, és végső következtetést nem lehet leszűrni belőlük. Ezeknél további kutatásra lenne szükség, amire ezúton is buzdítunk minden érdeklődőt.

Előrebocsátva elmondható, a vélemények összességében azt tükrözik, hogy a „fekete“ énekeskönyv szöveg- és dallamvilágát mindenki szereti és tiszteli, ugyanakkor a legtöbben a gyakorlati alkalmazásban látják éneklési szokásaink gyengéjét. Tudva azt, hogy sokrétű, összetett kérdéssel állunk szemben, mégis felvetődik az eredmény láttán az a kérdés, hogy ha változtatunk a „fekete“ énekeskönyv tartalmán, kibővítve modern dallamokkal és szövegekkel, vagy akár helyette egy teljesen új énekeskönyvet adnánk ki, változna-e a gyülekezetek éneklési színvonala?

A FELMÉRÉS EREDMÉNYEI

1. Az Ön neme:

1. Férfi
2. Nő

2. Az Ön életkora:

1-2. kérdések:

Beérkezett összesen 217 kérdőív, amelyből 139-et nő és 78-at férfi töltött ki. A nők kor szerinti megoszlása a következő: 77 fő 30 év alatti, 21 fő 30-50 év közötti, 16 fő 50-60 év közötti és 25 fő 60 év feletti. A férfiak kor szerinti megoszlása: 31 fő 30 év alatti, 21 fő 30-50 év közötti, 9 fő 50-60 év közötti és 9 fő 60 év feletti.

3. Legmagasabb iskolai végzettsége:

- | | |
|-------------------------------|-----|
| 1. Kevesebb, mint 8 általános | 3% |
| 2. 8 általános | 15% |
| 3. Szakmunkás/Szakiskola | 4% |
| 4. Középiskolai érettségi | 36% |
| 5. Főiskola/Egyetem | 42% |

3. kérdés:

A megkérdezettek 78%-a rendelkezik középiskolai érettségivel, s 42%-a valamilyen felsőfokú diplomával. Szép eredmény az országos átlaghoz képest!

4. Szokott-e részt venni bármilyen református gyülekezeti alkalmon? Ha igen, akkor milyen típusú gyülekezetben?

- | | |
|---------------------------------|-----|
| 1. Igen, szórvány gyülekezetben | 2% |
| 2. Igen, falusi gyülekezetben | 9% |
| 3. Igen, városi gyülekezetben | 31% |
| 4. Igen, fővárosi gyülekezetben | 56% |
| 5. Nem | 2% |

4. kérdés:

A számokból kiderül, hogy a válaszadók 87%-a valamilyen városi gyülekezetbe jár, és csak 11%-a szórvány vagy falusi gyülekezetbe. Ennek egyik oka, hogy a budapesti Teológia országos viszonylatban ilyen arányt képvisel. Ezt a tényezőt minden kérdésnél érdemes szem előtt tartani, ugyanakkor azt is tudnunk kell, hogy a reformátusság napjainkban leginkább a városokhoz köthető, így ez az eredmény annyira nem is torzít.

5. A gyülekezetben van (több válasz is lehetséges):

1. Kántor	29%
2. Dicsőítő csoport	6%
3. Kórus	35%
4. Zenés alkalom (koncertek, zenés áhítatok, stb.)	28%
5. Egyik sem	2%

5. kérdés:

Mivel a legtöbb válaszadó városi, érthető az 1. és a 3. válasz gyakorisága és az 5. válasz elenyésző volta. Fontos meglátni, hogy a kántor és a kórus mellett (nem helyett) megjelenik a dicsőítő csoport is, ami azt jelzi, hogy sok helyen egymást kiegészítve ez működik a gyakorlatban.

6. Részt vesz-e más keresztyén felekezet alkalmain? Ha igen, milyenen és miért?

Igen: 43%; Nem: 57%

6. kérdés:

Ennél a kérdésnél a válaszadók közel 30%-a üresen hagyta a kipontozott részt, amin érdemes elgondolkodni. Azok, akik igennel válaszoltak, nagyrészt ökumenikus alkalmakat vagy valamilyen kulturális rendezvényt (pl. koncert) említettek. Azok, akik nemet írtak, nem indokolták válaszukat.

7. Mennyire ismeri az alábbi énekeskönyveket? (1: egyáltalán nem; 5: nagyon jól)

1. Református énekeskönyv (az 1948-as ún. „fekete“ énekeskönyv)	1	2	3	4	5
	3%	7%	9%	39%	42%
2. Új református énekeskönyv (1996)	1	2	3	4	5
	28%	22%	18%	18%	14%
3. Bármely ifjúsági énekeskönyv	1	2	3	4	5
	13%	13%	30%	26%	18%
4. „Halleluja“ énekeskönyv	1	2	3	4	5
	40%	23%	18%	13%	6%
5. A gyülekezet vagy az ifjúsági csoport által szerkesztett énekesfüzet	1	2	3	4	5
	23%	9%	9%	23%	36%

8. Mennyire használja az alábbi énekeskönyveket? (1: egyáltalán nem; 5: gyakran)

1. Református énekeskönyv (az 1948-as ún. „fekete“ énekeskönyv)	1	2	3	4	5
	9%	5%	10%	16%	60%
2. Új református énekeskönyv (1996)	1	2	3	4	5
	49%	19%	8%	14%	10%
3. Bármely ifjúsági énekeskönyv	1	2	3	4	5
	20%	17%	23%	16%	24%
4. „Halleluja“ énekeskönyv	1	2	3	4	5
	55%	27%	13%	3%	2%
5. A gyülekezet vagy az ifi által szerkesztett énekesfüzet	1	2	3	4	5
	29%	13%	20%	18%	20%

7-8. kérdések:

Mint várható volt, a legtöbben a „fekete“ énekeskönyvet ismerik, azonban elgondolkodtató, hogy ezek közül csupán 76%-a mondja magáról, hogy gyakran is használja. A 2., 3. és 4. pontban szereplő énekeskönyvekkel kapcsolatosan sokan nem válaszoltak, ami talán azt jelenti, hogy nem igazán ismerik őket, vagy nincs ilyen a gyülekezetben.

9. Legszívesebben ezeket az énekeskönyveket használom:

1.
2.
3.

9. kérdés:

Az előző két kérdésre adott válaszokból szinte magától értetődő, hogy a legtöbben az 1948-as kiadású, úgynevezett „fekete“ énekeskönyvet használják.

A TOVÁBBIÁKBAN A KÉRDÉSEK AZ 1948-BAN KIADOTT REFORMÁTUS
ÉNEKSKÖNYVRE, A LEGINKÁBB MA HASZNÁLT,
ÚGYNEVEZETT „FEKETE“ ÉNEKSKÖNYVRE VONATKOZNAK.

10. Saját megítélése szerint az 512 énekből mennyit használnak a gyülekezeti éneklés során?

- | | |
|----------------------|-----|
| 1. 50-nél kevesebbet | 7% |
| 2. 50 és 100 között | 59% |
| 3. 100 és 250 között | 25% |
| 4. több, mint 250-et | 9% |

10. kérdés:

A válaszadók 66%-a mondja azt, hogy az 512 énekből kevesebb, mint százat ismernek. Ez alapvetően meghatározza a minőségre irányuló kérdésekre adott válaszokat (lásd. a 12-18. kérdéseket).

11. Ön szerint az énekeskönyv FELÉPÍTÉSE... (zsolttárok; dicséretetek – a Heidelbergi Káté felosztása szerint; Himnusz; szentírásbeli és hitvallási részek):

- | | |
|-------------------|-----|
| 1. megfelelő. | 86% |
| 2. elfogadható. | 12% |
| 3. nem megfelelő. | 2% |

11. kérdés:

A válaszadók 86%-a számára megfelelő az énekeskönyv felépítése.

12. Ön szerint az énekek nyelvezete...

- | | |
|--|-----|
| 1. jól érthető. | 51% |
| 2. többnyire jól érthető, de helyenként nem. | 43% |
| 3. nagyrészt nehezen érthető. | 6% |

13. Ön szerint a zsolttárok nyelvezete...

- | | |
|----------------------------|-----|
| 1. nem régies. | 4% |
| 2. régies, de ez így szép. | 64% |
| 3. régies, de elfogadható. | 25% |
| 4. régies, és ez zavaró. | 7% |

14. Ön szerint a dicséretetek nyelvezete...

- | | |
|----------------------------|-----|
| 1. nem régies. | 21% |
| 2. régies, de ez így szép. | 43% |
| 3. régies, de elfogadható. | 30% |
| 4. régies, és ez zavaró. | 6% |

15. Ön szerint a zsoltárok dallama...

- | | |
|----------------------------|-----|
| 1. nem régies. | 16% |
| 2. régies, de ez így szép. | 60% |
| 3. régies, de elfogadható. | 18% |
| 4. régies, és ez zavaró. | 6% |

16. Ön szerint a dicséretetek dallama...

- | | |
|----------------------------|-----|
| 1. nem régies. | 18% |
| 2. régies, de ez így szép. | 63% |
| 3. régies, de elfogadható. | 13% |
| 4. régies, és ez zavaró. | 6% |

12-16. kérdések:

A válaszadók többsége mind a dicséretetek, mind a zsoltárok nyelvezetét, egy-két kivételtől eltekintve, jól érthetőnek tartja. Általánosságban elmondható, hogy közel kétharmada a válaszadónak pozitívan vélekedik az énekekről, akár a dallamvilágról, akár a nyelvezetről legyen szó. (További kutatást érdemelne, ennek a kérdéskörnek a koronkénti megoszlása.)

17. Az énekeskönyvben található 150 zsoltár szövege és dallama mennyire vannak összhangban egymással?

- | | |
|---------------------|-----|
| 1. Teljes mértékben | 25% |
| 2. Nagyjából | 59% |
| 3. Kevésbé | 5% |
| 4. Egyáltalán nem | 2% |
| 9. Nem tudom | 9% |

18. Az énekeskönyvben található dicséretetek szövege és dallama mennyire vannak összhangban egymással?

- | | |
|---------------------|-----|
| 1. Teljes mértékben | 29% |
| 2. Nagyjából | 58% |
| 3. Kevésbé | 7% |
| 4. Egyáltalán nem | 0% |
| 9. Nem tudom | 6% |

17-18. kérdések:

A 17. és 18. kérdésekre érkezett válaszok között nincs releváns különbség. Alapvetően mind a zsoltárok, mind a dicséretetek szövegének és dallamának összhangjával meg vannak elégedve, de mégis a válaszadók több mint a felénél megjelenik egyfajta kritika.

19. A szövegek, tartalmukat nézve, hordoznak személyes üzenetet?

- | | |
|--------------------|-----|
| 1. Igen, mindegyik | 40% |
| 2. Nagyrészt igen | 53% |
| 3. Nagyrészt nem | 7% |

19. kérdés:

Érdekes eredmény született ennél a kérdésnél, több mint a fele „csak“ nagyrészt érez személyes üzenetet a szövegek tartalmában. Ennek két oka lehet: vagy az, hogy értik ugyan a szöveget, de nem tudnak érzelmileg azonosulni vele, vagy az, hogy ezen még nem gondolkodtak el. Mindkettő lehetséges verzióknak fontos üzenetértéke van, ami további kutatásokat igényelne.

20. Ön szerint használhatóak-e imádságként az énekek? Ha igen, akkor Ön szokott-e imádkozni általuk?

1. Igen, és imádkozásra is szoktam őket használni
2. Igen, de nem szoktam imádkozásra használni őket
3. Nem alkalmasak imádkozásra

52%

43%

5%

20. kérdés:

Komoly jelzésértéke van annak, hogy a válaszadók 43%-a nem szokta imádkozásra használni az énekeket. Érdemes ezeket az eredményeket összevetni az előző kérdés eredményeivel. Talán éppen az előző kérdésnél felvetődő dilemmára adja meg a választ, de mint ott, itt is szükséges a további vizsgálódás.

21. Mennyire alkalmas az énekeskönyv dallam- és szövegvilága hitüket kereső emberek megszólítására? (1: egyáltalán nem; 5: teljes mértékben)

8% 18% 33% 29% 12%

1 2 3 4 5

21. kérdés:

Az erre a kérdésre beérkező válaszok arányát nem kívánjuk kommentálni, mert ez a kérdés annyira fontos és összetett. Az, hogy mi rejlik valóságosan a százalékok mögött, személyes interjúkat készítve tudnánk csak meg.

22. Ön szerint mire kellene nagyobb hangsúlyt fektetni a gyülekezeti éneklés során?

1. Magasztalásra
2. Hálaadásra
3. Bűnbánatra és bűnvallásra
4. Könyörgésre
5. Egyformán mindegyikre
6. Egyikre sem, mert mindegyik kellő hangsúllyal van jelen

9%

18%

4%

3%

55%

11%

22. kérdés:

Akarva, akaratlan is fel kell tennünk a kérdést, hogy mennyire lehet erre a kérdésre adott válasz releváns, ha a kérdezettek kétharmada az énekeskönyv négyötödét nem ismeri.

23. Vannak-e olyan énekek az énekeskönyvben, amelyeket istentiszteleten kívül is szívesen énekel örömeiben, bánatában vagy különböző élethelyzetekben?

1. Igen, sok
2. Igen, jó néhány
3. Elég kevés
4. Nincsenek

26%

50%

18%

6%

23. kérdés:

Örömmel megállapíthatjuk, hogy amit a válaszadók ismernek, azt szívesen használják is a mindennapi életben. Ez egyértelműen az énekeskönyv sikerét jelenti.

24. A gyülekezeti alkalmakon való használat szempontjából... (jelölje meg, amelyik kijelentéssel egyetért):

1. elégedett vagyok az énekeskönyvvel.
2. elégedett vagyok, de szívesen látnék változtatásokat az énekeskönyvben.
3. szívesen látnék egy teljesen új énekeskönyvet.
4. a változatlan énekeskönyv mellett szívesen használnék egy újat is.

38%
21%
12%
29%

24. kérdés:

Az arányokból jól kivehető a „fekete“ énekeskönyv iránti tisztelet és szeretet, de mégis érezhető az újítás vágya.

25. Milyen konkrét változtatási javaslatok lennének?

1. A gyülekezeti éneklésre vonatkozóan:
2. A református énekeskönyvvel (1948-as „fekete“) kapcsolatosan:
3. Egyéb:

25. kérdés:

A teljesség igénye nélkül közlünk néhány véleményt. (Mivel a kérdés a változtatási javaslatokra vonatkozott, ezért érezhető erősebbnek ezeknek a túlsúlya, nem pedig a változtatni nem akaróknak.)

1. A gyülekezeti éneklésre vonatkozó válaszok:

„Több zsoltár és énektanulás.“

„Vetítsék ki az ének szövegét a gyülekezet elé.“

„Meg lehetne mozgatni a gyülekezetet sok-sok kánonnal, esetleg férfi-női szolamú felelgető énekekkel.“

„Az éneklésre fel kellene hívni a figyelmet, sokan nem figyelnek oda.“

„A kántorképzésben nyitottságra nevelni az új énekek felé, válogatva.“

„Lehetne többszólamú egy pár dicséret, így a gyülekezet »nagy kórus« lehetne.“

„Tanítani kellene a gyülekezeteket a zsoltárok dinamikusabb éneklésére.“

„Zeneileg képzett embereket bevonni a tanításba.“

„Lendületesebben kell énekelni.“

„A lelkészek ne csak a »sláger« énekeket válasszák az istentiszteletekre.“

„Néha jó lenne ifjúsági énekeket is énekelni az istentiszteleten, az ifjúság megszólítására.“

„Eredeti tempóban énekeljük az énekeket.“

„Változatosságra kellene törekedni, akár magyar népzenei elemek bevonásával.“

„Bátran kell változtatásokat kezdeményezni, mert a gyülekezet szívesen fogadja.“

„Így jó, ahogy van.“

„Őt és újat egyaránt énekelni Hallelujá-ból, Dicsérvételek az Urat-ból, új énekeket is.“

„Legyen énektanítás az istentisztelet előtt.“

„Néha-néha lehetne a fekete énekeskönyvön kívül más könyvből is énekelni.“

„Gyorsabb énektempo, alkalmanként hangszerkíséret (pl. cselló, fuvola). Énekes vasárnapok szervezése.“

„Meg kellene tanítani az énekeket a gyülekezetekben.“

2. A református énekeskönyvvel (1948-as, „fekete“) kapcsolatos válaszok:

„Újabb alkalmakra, pl. anyáknapjára is közölhetnének énekeket.“

„Nem változtatnék rajta.“

„Bővíteni kellene ifjúsági énekekkel.“

„Kijavítani a prozódiai hibákat. Néhány éneket eltávolítani.“

„A kottakép és szöveg új kivitelben, más betűtípusban.“

„Szerintem ez jó, ahogy van, mellé kellene inkább valami.“

„Tanítani kellene több éneket, hogy változatosabb legyen a gyülekezeti éneklés.“

„Sok énekhez nincs kotta. Ez sokszor nehézséget okoz, jobb lenne.“

„Gyászos, életközelibbnek kellene lennie mind megjelenésben, mind tartalomban.“

„Így jó, ahogy van.“

„Nyelvezetileg és dallamilag is átdolgozni és bővíteni.“

„A régies kifejezések átírása, pl. »tött« helyett »tett«.

„A zsoltárokat meghagynám úgy, ahogy vannak, de a dicséretetek szövegeit és dallamait aktualizálnám. A »régie« dicséreteteket pedig, mint a református hagyomány részeit, koncerteken lehetne meghallgatni.“

„Minden szöveg mellett legyen kotta.“

„Szeretném, ha változatlan formában fennmaradna.“

„Vannak olyan új (modern) élethelyzetek, amire nincs ének (szöveg).“

„Szükség lenne hangszeres kíséretekkel kiadni (gitár, hegedű, furulya stb.)“

„Jó lenne lecserélni az MRÉ-re.“

„Lábjegyzetben meg kellene magyarázni a ma már nem érthető régies szavak, kifejezések jelentését, értelmét.“

„Néhány éneket jó lenne újrafordítani.“

3. Egyéb válaszok:

„A Balla Péter-féle énekeket jobban kellene ismerni.“

„Ha lehetséges, az imádságok ismét szerepeljenek az énekeskönyv végén.“

„Ne csak orgona kísérje a zsoltárokat, hanem gitár vagy más hangszer is.“

„Lehetnének újabb dicséretetek, frissen írt énekek s dallamok egy »fekete énekeskönyv II.«-ben.“

„Ki kell javítani a nyelvészetileg rosszul lefordított, és érthetetlen szövegeket.“

„Missziói felfogás az éneklésben.“

„A gyülekezetet megtanítani az énekeskönyvben található énekek mellett más énekekre is, pl. az ifis énekekre.“

„Ha az éneklésünk a mai ember dicsőítő eszköze, akkor merjünk változtatni.“

„Nem a dicsőítő csoportot kell énekelteni, hanem az egész gyülekezetet. Ne a legújabb stílust használjuk, hanem az örökzöldeket.“

„A Károli Gáspár Bibliát átírták, mert a szövege régies volt. Az énekeskönyvvel ezt miért nem tették meg? Sok helyen a dallam, de főleg a ritmus inkább a római katolikus éneklésre hasonlít – lehet, hogy németes –, mint a magyar reformátusra.“

„A legmodernebb zenének is helye van közösségeinkben. Kottás gyűjtemények kiadására van szükség.“

„Idősebb testvérekre való tekintettel nagyobb betűnyomás.“

„Igehirdetés előtt rendszeres énektanítás.“

„Az ismertebb énekek 2-3 szólamú feldolgozását elkészíteni az amatőr gyülekezeti kórusok részére.“

„Más zenei stílusban is lehet Istent dicsérni.“

„A zsoltárok és a dicséretetek megszerettetésére irányuló törekvések.“

26. Írja le 3 legkedvesebb zenei irányzatát vagy stílusát:

1.
2.
3.

26. kérdés:

Sokszínű válaszok érkeztek (népzene, komolyzene, rock, jazz, blues stb.), azonban ezeknek az informatív jellegét csak a részletes feldolgozásban tudjuk majd használni.

27. Zenei képzettsége:

1. Nincs	41%
2. Nem zeneiskolai/autodidakta	20%
3. Zeneiskolai	36%
4. Kántorképző	1%
5. Konzervatórium	1%
6. Felsőfokú zenei	1%

27. kérdés:

Itt is ugyanazt mondhatjuk, mint az előzőnél, hogy a majd részletesebb feldolgozásnál vesszük hasznát az eredményeknek.

**KÖSZÖNJÜK, HOGY VÁLASZAIVAL
SEGÍTETTE MUNKÁNKAT!**



AUGUSTINUS
ISTEN SZÉPSÉGÉRŐL

Örök-új Szépség, jaj, későn kezdtelek szeretni! Bennem voltál, én meg kívüled! Künn kerestelek, s torz mivoltommal belerohantam ékes teremtett világodba. Velem voltál, s én nem voltam veled. Teremtmények szakítottak el messze tőled, amik nélküled egyáltalán nem is volnának.

Azután felharsant hívó szózatod; megtörted lelkem süket csendjét, kigyulladt bennem ragyogó világosságod, s elűzted rólam a vakoskodó homályt. Illatod kiáradt, beszívtam, s most utánad lelkendezek. Ízlelelek, éhezlek, szomjazlak; megérintettél, s íme áttüzesedtem a vágyakozástól békéd után.

Majd ha egészen beléolvadok, nem bánt engem többé sem fájdalom, sem fáradság; egész életemet azontúl teljességed élteti. Akit te betöltesz, szárnyakat kap tőled; én meg, jaj, nehézkes vagyok, mert még nem vagyok tele tevéled!

Gonosz örömök küszködnek bennem tisztos szomorúságokkal; melyik fél győz majd, nem tudom. Uram, jaj, kérlek, könyörülj rajtam.

Jaj nekem! Íme sebeim! Nem rejtegetem őket. Orvos vagy, beteg vagyok. Könyörületes vagy, nyomorult vagyok.

Nem igaz-e, hogy kísértés az ember élete a földön? Bajt és nehézséget ki szeret? De nem is kívánod, hogy szeressük, hanem, hogy tűrjük.

Amit tűrök, azt nem szeretem, ha talán készakarattal tűröm is. Mert akinek öröme van is a hosszú tűrésben, jobban szeretné, ha nem volna tűrnivalója.

Bajomban a jobbat várom, jósorsomban bajtól félek. Van-e e kettő között valahol középen olyan pont, ahol az ember élete nem volna kísértés?

Jaj, és újra jaj nekünk a sors kedvezései miatt, mert elrettentenek a megpróbáltatásoktól s romlás jár örömeik nyomában!

Jaj, újra és harmadszor is jaj a sors megpróbáltatásai miatt, mert nehéz a baj igája, s jobb utáni vágyakozásunk, jaj, könnyen végét szakítja türelmünknek.

Nem szakadatlan kísértés-e az ember élete a földön?

Nincs nekem másban reményem, mint nagy irgalmasságodban. Add meg, Uram, amit parancsolsz, s követelj tőlem, amit csak akarsz!

Isten iránti szeretet.

Uram, hiszem, tudom és érzem, hogy te vagy a legfőbb jó. Nemcsak a legfőbb jóakarát vagy, hanem a legfőbb, a mindent felülmúló szépség is.

Hiszem, hogy bármilyen szép is teremtett világod, Hozzád, minden szépség forrásához és teremtőjéhez hasonlítva, mégis csak por és hamu és semmi, és nem érdemel csodálatot.

Tudom, hogy az angyalok és szentek tökéletes öröme, boldogsága: szemlélni Téged, az örökkévaló szépséget. Már a földön is elragadtatásba ejt szent lelkeket dicsőségednek egy-egy sugara. Még én is, az én semmiségemben, érzem ennek igazságát, hiszen irgalmasságból felvetted természetünket és ember módjára jöttél hozzánk, „és mi láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttének dicsőségét“.

Ó, én drága Megváltóm, minél többet szemlélem szavaidat, tetteidet, műveidet, szenvedéseidet, melyekről az Evangélium értesít bennünket, annál mélyebben megismerem csodálatos dicsőségedet és szépségedet.

Eppen azért, jóságos Megváltóm, mert látom, milyen szép vagy, azért szeretlek és óhajtlak mindig jobban szeretni. Mert az egész létező világon Te vagy az egyetlen jóság, az egyetlen szépség és gyönyörűség, mert semmi sem hasonlítható Hozzád, mert Te végtelenül fölségesebb és csodálatosabb vagy, mint a legszebb teremtmények, azért öllek magamhoz egészen sajátos, semmivel össze nem hasonlítható, egyetlen és valóban szuverén szeretettel. Minden sötét és szomorú nekem Hozzád képest, én Uram, semmit sem tudnék úgy szeretni ezen a földön, mint Téged, még azt sem, ami természettől a legkedvesebb nekem. Mindent inkább veszítsek el, csak Téged ne, mert Te, ó Isten, Te vagy az én legfőbb Uram, egyetlen szerelmem.

De te, Uram, végtelenül jobban tudod nálam, milyen kevésbé szeretlek valójában. Nem is tudlak szeretni másként, mint kegyelmed segítségével. Csak a kegyelem nyitotta meg lelkemnek szemét, hogy láthassa felségedet. A kegyelem ragadta meg és tette fogékonnyá csodálatos szépséged gyönyörűségei iránt szívemet. Csak az érzékek szörnyű romlottsága tarthatna vissza attól, ó Uram, hogy szeresselek és szemléljelek.

Ki van közelebb hozzám nálad, ó Istenem? És mégis e földnek dolgai, mindaz, ami természettől jól esik nekem, újra meg újra el akarják fordítani rólad tekintetemet. Csak kegyelmed segíthet rajtam. Óvd hát, ó Uram, szememet, fületem, szívemet e borzasztó zsarnokságtól! Törd szét bilincseimet, emeld fel szívemet, engedd, hogy egész lényem csak feléd forduljon, hogy soha el ne veszítselek szemem elől, és engedd, hogy szeretetem a te szemlélésedben napról-napra növekedjék. Ámen.